

**UK International
Development**

Partnership | Progress | Prosperity

Con người, Linh trưởng, Thực vật: Đồng quản lý Đa dạng sinh học và nâng cao sinh kế tại Việt Nam

Cùng nhìn lại một Dự án

Ảnh: Trần Văn Tú

MỤC TIÊU

Các khu rừng nhiệt đới hằng xanh của Việt Nam, nơi sinh sống của các loài đặc hữu như Voọc Hà Tĩnh, hay còn được người dân địa phương gọi là Voọc gáy trắng, được cộng đồng bảo vệ, khuyến khích thông qua kiến thức nâng cao và các phương pháp nông lâm kết hợp mới nhất giúp cải thiện sức khỏe và sinh kế.

Ấn phẩm “*Con người, Linh trường, Thực vật: Đồng quản lý Đa dạng sinh học và nâng cao sinh kế tại Việt Nam*” – Cùng nhìn lại Dự án PPP. Tổ chức Bảo tồn các Vườn thực vật Quốc tế (BGCI), Richmond, Vương quốc Anh; Trung tâm Nghiên cứu Quản trị Tài nguyên vùng cao (CEGORN), Đồng Lê, Quảng Trị; Tổ chức Nghiên cứu Nông Lâm Quốc tế (ICRAF - còn được gọi là World Agroforestry) tại Việt Nam, Hà Nội, Việt Nam.

Việc sử dụng, sao chép và phổ biến ấn phẩm này được hoan nghênh, với điều kiện phải chú thích rõ BGCI, CEGORN và ICRAF là nguồn và chủ sở hữu bản quyền và với điều kiện không hàm ý xác nhận quan điểm, sản phẩm hoặc dịch vụ của người dùng theo bất kỳ cách nào.

Nguồn ảnh đã được chú thích rõ. Các đối tác của Dự án PPP nắm giữ bản quyền đối với tất cả các bức ảnh của Dự án trong ấn phẩm này. Mọi yêu cầu về quyền dịch thuật và chuyển thể phải được thực hiện qua icraf-vietnam@CIFOR-ICRAF.org. Ấn phẩm này không phải để bán hay sử dụng vào mục đích thương mại.

GHI CHÚ QUAN TRỌNG:

Từ ngày 12 tháng 6 năm 2025, Nghị quyết số 202/2025/QH15 của Quốc hội nước Cộng hòa Xã hội chủ nghĩa Việt Nam về việc sắp xếp đơn vị hành chính cấp tỉnh năm 2025:

- Tỉnh Quảng Bình không còn tồn tại và tỉnh Quảng Trị mới được thành lập;
- Huyện Tuyên Hóa không còn tồn tại và sáu xã mới được thành lập: Tuyên Lâm, Tuyên Sơn, Đồng Lê, Tuyên Phú, Tuyên Bình và Tuyên Hóa;
- Xã Đồng Hóa và xã Thạch Hóa không còn tồn tại và sáp nhập vào xã Đồng Lê mới thành lập;
- Xã Thuận Hóa và xã Sơn Hóa không còn tồn tại và sáp nhập vào xã Tuyên Phú mới thành lập.

Nhằm đảm bảo tính rõ ràng và thống nhất, ấn phẩm này sẽ tiếp tục đề cập đến các đơn vị hành chính cũ, đúng như tên gọi trong quá trình thực hiện Dự án (tháng 3 năm 2022 - tháng 3 năm 2025).

“Con người, Linh trưởng, Thực vật: Đồng quản lý Đa dạng sinh học và nâng cao sinh kế tại Việt Nam” là một dự án hợp tác quốc tế giữa Tổ chức Bảo tồn các Vườn thực vật Quốc tế (BGCI), Trung tâm Nghiên cứu Quản trị Tài nguyên vùng cao (CEGORN), và Tổ chức Nghiên cứu Nông Lâm Quốc tế (ICRAF - còn được gọi là World Agroforestry) tại Việt Nam. Ấn phẩm này cung cấp một cách tổng quan về các công việc đã được thực hiện trong dự án này cũng như những phát hiện chính được rút ra trong hơn ba năm triển khai.

Contributors

Ane Zabaleta¹

Annelies Andringa-Davis¹

David Justin R. Ples¹

Duong Thi Dung²

Greetha Arumugam¹

Helen Miller¹

Joachim Gratzfeld¹

Ngô Văn Hồng²

Nguyễn Quang Tân³

Nguyễn Anh Minh³

Phạm Thanh Vân³

Rachmat Mulia³

Trần Văn Hiệp³

Trương Thị Ánh Tuyết³

¹ Tổ chức Bảo tồn các Vườn thực vật Quốc tế (BGCI);

² Trung tâm Nghiên cứu Quản trị Tài nguyên vùng cao (CEGORN);

³ Tổ chức Nghiên cứu Nông Lâm Quốc tế (ICRAF - còn được gọi là World Agroforestry) tại Việt Nam.

Lời cảm ơn

Các đối tác dự án xin chân thành cảm ơn các hộ nông dân sản xuất nhỏ tại bốn xã Đồng Hóa, Thạch Hóa, Thuận Hóa và Sơn Hóa (huyện Tuyên Hóa), Nhóm Bảo tồn Voọc Tự nguyện, cũng như chính quyền tỉnh Quảng Bình và huyện Tuyên Hóa, đặc biệt là Ủy ban Nhân dân huyện Tuyên Hóa, Phòng Nông nghiệp và Phát triển Nông thôn, Chi cục Kiểm lâm và Ủy ban Nhân dân các xã Đồng Hóa, Thạch Hóa, Thuận Hóa và Sơn Hóa, vì sự hợp tác, hỗ trợ và những kiến thức đã cung cấp cho dự án trong suốt quá trình thực hiện.

Chúng tôi cũng xin chân thành cảm ơn các chuyên gia kỹ thuật, nhà nghiên cứu và cán bộ dự án vì những cống hiến không ngừng nghỉ đã góp phần quan trọng cho sự thành công của dự án.

Cùng với đó, chúng tôi cũng xin ghi nhận những đóng góp to lớn của Đài Phát thanh và Truyền hình Tuyên Hóa, trong đó có các ông Nguyễn Minh Thụ, ông Trần Văn Tư, ông Nguyễn Thế Nam (Trung tâm Văn hóa - Thể thao và Truyền thông huyện Tuyên

Hóa, tỉnh Quảng Bình), ông Nguyễn Thanh Tú (còn gọi là Tú Voọc), nhà làm phim tài liệu Tú Anh và ông Bùi Văn Tuấn cùng công ty TNHH HIVOOC trong việc hỗ trợ quảng bá những thông điệp chính của dự án và tạo ra những bức ảnh và cảnh quay vô cùng ấn tượng.

Mục Lục

PHẦN 01

Đối tác
Dự án Con người,
Linh trường,
Thực vật

tr.10

Ảnh: ICRAF Việt Nam | Nguyễn Anh Minh

PHẦN 02

Các hoạt động
và thành quả chính
của Dự án

tr.20

PHẦN 03

Tiếng nói
từ thực địa

tr.44

PHẦN

01

Đối tác

**Dự án Con người,
Linh trưởng, Thực vật**

Ảnh: Tuấn Ba Gầu

TUYÊN HÓA – VÙNG ĐẤT CỦA SỰ ĐỘC ĐÁO TRONG ĐA DẠNG SINH HỌC VÀ VĂN HÓA

Tuyên Hóa là một phần của dãy Trường Sơn Bắc, thuộc điểm nóng đa dạng sinh học Ấn Độ-Miến Điện. Những cánh rừng nhiệt đới hăng xanh của Tuyên Hóa là nơi sinh sống của một hệ động thực vật độc đáo bao gồm hơn 78.702,47 ha¹ rừng tự nhiên. Trữ lượng gỗ tương đối lớn, khoảng ba triệu mét khối, bao gồm các loài gỗ quý như Dạ hương, Huê mộc, Cánh kiến, Lim, Gỗ đỏ, Mun và Dổi. Bên cạnh gỗ, rừng còn giàu tre, mây, các loài dược liệu như Sa nhân, Hà thủ ô, Nhân sâm, Trâm hương; và nhiều loại rau dại và cây ăn quả.

¹ <https://baoquangbinh.vn/xa-hoi/202504/tuyen-hoa-chu-dong-canh-lua-mua-kho-2225800/>

Ảnh: Tuấn Bá Gấu

Động vật hoang dã cư trú trong những khu rừng này bao gồm các loài ăn thịt như gấu và hổ, cũng như các loài ăn cỏ như nhím, bò tót hoang dã và mang gạc lớn. Linh trưởng bao gồm khỉ mốc và khỉ đuôi lợn, vượn má đỏ và voọc. Đặc biệt đáng chú ý là voọc Hà Tĩnh (*Trachypithecus hatinhensis*), còn được người dân địa phương quen gọi là Voọc gáy trắng, được liệt kê là loài nguy cấp trong Sách Đỏ của Liên minh Quốc tế Bảo tồn Thiên nhiên và Tài nguyên Thiên nhiên (IUCN) và được ghi nhận trong Phụ lục II của Công ước về thương mại quốc tế các loài động, thực vật hoang dã nguy cấp (CITES).

Nằm rải rác giữa núi và đồi rừng là những đồng cỏ, tạo điều kiện môi trường lý tưởng cho chăn nuôi và trồng trọt các loại cây ăn quả như hồ tiêu, vải thiều và bưởi. Mạng lưới sông suối và phụ lưu dày đặc của sông Gianh tại địa phương tạo điều kiện thuận lợi

cho nuôi trồng thủy sản và đảm bảo nguồn cung cấp nước ngọt ổn định cho toàn khu vực cũng như các vùng lân cận.

Tuyên Hóa là một huyện của tỉnh Quảng Bình, thuộc vùng duyên hải Bắc Trung Bộ, Việt Nam. Dân số của huyện ước tính khoảng 78.585 người vào năm 2022². Huyện được chia thành một thị trấn Đồng Lê và 19 xã. Phần lớn cư dân là người Kinh, với một cộng đồng nhỏ người Mã Liềng gồm khoảng 460 người trong 113 hộ gia đình tại năm thôn thuộc hai xã là Thanh Hóa và Lâm Hóa. Với diện tích khoảng 1.129 km² ³, Tuyên Hóa chiếm một phần bảy diện tích của tỉnh Quảng Bình.

² <https://cucthongke.quangbinh.gov.vn/3cms/upload/cuctk/File/Nien%20giam%20Thong%20ke%202024/NG%20Quang%20Binh%202023.pdf>

³ nt

Ảnh: Trần Văn Tư

Lâm nghiệp là loại hình sử dụng đất chính, trải rộng khoảng 94.878 ha (khoảng 84,1%)⁴, với 15,9% diện tích đất chưa sử dụng và mặt nước. Phần còn lại là hỗn hợp đất sản xuất nông nghiệp, đất ở và đất chuyên dùng.

Tuyên Hóa cũng là nơi có nhiều di tích lịch sử cấp quốc gia và cấp tỉnh được công nhận. Những di tích này cùng với tài nguyên thiên nhiên và cảnh quan của Tuyên Hóa cho thấy một di sản độc đáo về đa dạng sinh học và văn hóa cũng như nhấn mạnh tiềm năng lớn của địa phương trong phát triển du lịch và dịch vụ.

HAI MẶT CỦA VẤN ĐỀ – GIẢM ÁP LỰC LÊN TÀI NGUYÊN RỪNG TỰ NHIÊN VÀ GIÚP CỘNG ĐỒNG ĐỊA PHƯƠNG THOÁT ĐÓI NGHÈO

Việc mở rộng diện tích canh tác nông nghiệp, khai thác gỗ trái phép, thu hái lâm sản ngoài gỗ bừa bãi và săn bắt động vật hoang dã, bao gồm cả Voọc gáy trắng, là những nguyên nhân chính gây mất đa dạng sinh học trong khu vực. Do đó, năm 2019, tỉnh Quảng Bình đã phê duyệt việc thành lập hơn 500 ha Rừng Đặc dụng (RĐD) tại bốn xã Thạch Hóa, Đồng Hóa, Thuận Hóa và Sơn Hóa thuộc huyện Tuyên Hóa.

---

⁴nt

Ảnh: Trần Văn Tư

Với những hạn chế pháp lý về khai thác lâm sản và các hoạt động nông nghiệp nhằm bảo vệ đa dạng sinh học thì việc thành lập RĐĐ được xem là một cơ hội quan trọng cho công tác bảo tồn. Tuy nhiên, điều này cũng ảnh hưởng trực tiếp đến an ninh sinh kế của 2.770 hộ gia đình sống phụ thuộc vào tài nguyên rừng tự nhiên, canh tác và chăn nuôi trong khu vực RĐĐ.

HỢP TÁC QUỐC TẾ ĐỂ THÚC ĐẨY BẢO TỒN ĐA DẠNG SINH HỌC VÀ NÂNG CAO SINH KẾ CỦA NGƯỜI DÂN ĐỊA PHƯƠNG

Con người, Linh trưởng, Thực vật: Đồng quản lý Đa dạng sinh học và Cải thiện Sinh kế tại Việt Nam (Dự án PPP) là một sáng kiến quốc tế kéo dài ba năm (2022–2025) nhằm giảm thiểu suy thoái đa dạng sinh học rừng, bao gồm cả các mối đe dọa đối với loài Voọc gáy trắng tại Tuyên Hóa, Việt Nam, thông qua sự tham gia tích cực của cộng đồng vào công tác quản lý RĐĐ và các mô hình nông lâm kết hợp cải thiện sinh kế. Với sự tài trợ của Chính phủ Vương quốc Anh thông qua Quỹ Sáng kiến Darwin, dự án hợp tác này được Tổ chức Bảo tồn các Vườn thực vật Quốc tế (BGCI), Trung tâm Nghiên cứu Quản trị Tài nguyên vùng cao (CEGORN), Tổ chức Nghiên cứu Nông Lâm Quốc tế (ICRAF - còn được gọi là World Agroforestry) tại Việt Nam, Tổ Bảo tồn Voọc Tự nguyện, chính quyền và cộng đồng địa phương phối hợp chặt chẽ trong thời gian triển khai thực hiện.

MỤC TIÊU CỦA DỰ ÁN PPP

- Tăng cường an ninh sinh kế cho người dân (bao gồm các dân tộc thiểu số) khác thông qua các mô hình nông lâm kết hợp bền vững;
- Xây dựng các mô hình đồng quản lý RĐĐ thiết thực, trong đó có sự tham gia và công nhận Tổ Bảo tồn Voọc Tự nguyện là một cơ chế then chốt để bảo vệ tài nguyên rừng tại địa phương;
- Nâng cao năng lực kỹ thuật trong phục hồi sinh thái và nông lâm kết hợp bền vững (bao gồm nâng cao nhận thức về tương tác giữa con người với loài Voọc và nguy cơ lây truyền bệnh từ động vật sang người), và;
- Xây dựng và thúc đẩy các khuyến nghị về các thực hành tốt nhất trong đồng quản lý cộng đồng RĐĐ, nông lâm kết hợp bền vững và phục hồi sinh thái rừng.

Ảnh: ICRAF Việt Nam | Nguyễn Anh Minh

CÁC ĐỐI TÁC CỦA DỰ ÁN

Tổ chức Bảo tồn các Vườn thực vật Quốc tế (BGCI)

Tổ chức Bảo tồn các Vườn thực vật Quốc tế (BGCI) là một tổ chức thành viên, đại diện cho các vườn thực vật tại hơn 100 quốc gia trên thế giới. Là một tổ chức từ thiện độc lập được thành lập năm 1987 tại Vương quốc Anh, BGCI hướng đến mục tiêu hỗ trợ và trao quyền cho các thành viên và cộng đồng bảo tồn rộng lớn hơn, nhằm đảo ngược mối đe dọa tuyệt chủng đối với thực vật. Tầm nhìn của BGCI là một thế giới trong đó tính đa dạng thực vật được đề cao, bảo tồn và hỗ trợ cho mọi sự sống, được thúc đẩy với sứ mệnh huy động các vườn thực vật và hợp tác với các đối tác trong việc bảo tồn tính đa dạng của thực vật vì hạnh phúc của con người và hành tinh.

Mạng lưới của BGCI bao gồm các bộ sưu tập thực vật sống có ý nghĩa toàn cầu, bao phủ khoảng một phần ba đa dạng thực vật được con người biết đến, các ngân hàng hạt giống với tiêu chuẩn thế giới, nhà kính và cơ sở hạ tầng nuôi cấy mô, cùng mạng lưới kiến thức kỹ thuật bao quát mọi khía cạnh của chính sách, thực hành và giáo dục bảo tồn thực vật. BGCI đang ở vị thế hàng đầu để thúc đẩy một phương pháp tiếp cận hiệu quả, tiết kiệm chi phí và hợp lý đối với việc bảo tồn thực vật trong các vườn thực vật.

Trung tâm Nghiên cứu Quản trị Tài nguyên vùng cao (CEGORN)

Được thành lập vào tháng 01 năm 2015, CEGORN là một tổ chức khoa học công nghệ trực thuộc Liên hiệp các hội Khoa học và Kỹ thuật Việt Nam (VUSTA). Trung tâm

vận hành theo Giấy phép đăng ký hoạt động KHCN số A-1253 do Bộ Khoa học Công nghệ cấp ngày 30 tháng 01 năm 2015. Là một tổ chức hoạt động không vì mục tiêu lợi nhuận, CEGORN hướng tới các mục tiêu chính: (i) Bảo tồn và phát triển văn hóa bản địa; (ii) Nghiên cứu và tư vấn hỗ trợ quản lý bền vững tài nguyên thiên nhiên; (iii) Nâng cao nhận thức pháp luật cho người dân. Tất cả đều nỗ lực để góp phần thúc đẩy sự phát triển bền vững các vùng nông thôn, miền núi, đặc biệt ưu tiên cho đối tượng là phụ nữ, người nghèo, đồng bào dân tộc thiểu số.

CEGORN hướng tới một xã hội, trong đó các cộng đồng dân cư đều được tôn trọng và đối xử công bằng dựa trên nền văn hóa của họ. Tất cả mọi người dân, đặc biệt là đồng bào dân tộc thiểu số, phụ nữ, người nghèo, người dân miền núi được bình đẳng trong tiếp cận pháp luật và các cơ hội về quản lý, sử dụng bền vững nguồn tài nguyên thiên nhiên. Sứ mệnh của chúng tôi là tạo ra không gian tốt cho đồng bào dân tộc thiểu số, những người dân nghèo bị thiệt thòi ở vùng nông thôn, miền núi có thể phát huy các giá trị văn hóa, luật tục truyền thống nhằm quản lý, bảo vệ, sử dụng hiệu quả nguồn tài nguyên thiên nhiên - tài nguyên văn hóa thông qua việc nghiên cứu, phân tích, vận động chính sách, trao quyền cho cộng đồng.

Tổ chức Nghiên cứu Nông Lâm Quốc tế (ICRAF – còn gọi là World Agroforestry) tại Việt Nam

Tổ chức Nghiên cứu Nông Lâm Quốc tế (ICRAF), được thành lập năm 1978, có trụ sở chính tại Nairobi, Kenya, là một trung tâm nghiên cứu hàng đầu về khoa học và

phát triển trong lĩnh vực Nông Lâm Kết Hợp nhằm khai thác lợi ích của cây thân gỗ đối với con người và môi trường. Kiến thức do ICRAF tạo ra cho phép các chính phủ, cơ quan phát triển và người nông dân tận dụng sức mạnh của cây thân gỗ trong việc làm cho nông nghiệp và sinh kế bền vững hơn về mặt môi trường, xã hội và kinh tế ở nhiều quy mô. Từ năm 2007, cùng với các đối tác trong nước và quốc tế, ICRAF Việt Nam đã và đang hoạt động tại các khu vực có tỷ lệ đói nghèo cao và những nơi có tốc độ thay đổi mục đích sử dụng đất nhanh do thâm canh và thương mại hóa nông nghiệp, cũng như những khu vực mà người dân đang phải đối mặt với tác động của biến đổi khí hậu.

ICRAF là một trong những đối tác của Việt Nam trong tiến trình chuyển đổi hệ thống lương thực thực phẩm Minh bạch, Trách nhiệm và Bền vững. Chúng tôi thúc đẩy việc áp dụng rộng rãi các phương pháp tiếp cận nông nghiệp sinh thái, bao gồm các chiến lược do người nông dân làm trụ cột nhằm giúp tăng độ che phủ của cây và tính đa dạng trên khắp các vùng cảnh quan nông nghiệp, và cung cấp bằng chứng về cách mà rừng và cây thân gỗ có thể đóng góp vào chế độ dinh dưỡng của con người.

ICRAF còn là đối tác khoa học và thành viên của tổ công tác về giám sát Mục tiêu 2 (phục hồi hệ sinh thái) của Khung đa dạng sinh học toàn cầu Kunming-Montréal (KM GBF), trong việc hỗ trợ bốn quốc gia thí điểm (Peru, Burkina Faso, Kenya và Việt Nam) giải quyết các khoảng trống về dữ liệu và thông tin quan trọng trong giám sát phục hồi, hỗ trợ thiết lập mục tiêu cho các chiến lược và kế hoạch hành động đa dạng sinh học quốc gia.

ICRAF hiện đang đồng hành cùng CIFOR nhằm khai thác sức mạnh của cây thân gỗ, rừng và cảnh quan nông lâm kết hợp với mục đích giải quyết những thách thức toàn cầu cấp bách nhất hiện nay như mất đa dạng sinh học, biến đổi khí hậu, an ninh lương thực, sinh kế và bất bình đẳng. Cả ICRAF và CIFOR đều là các trung tâm nghiên cứu thành viên của CGIAR.

Tổ Bảo tồn Voọc Tụ nguyện

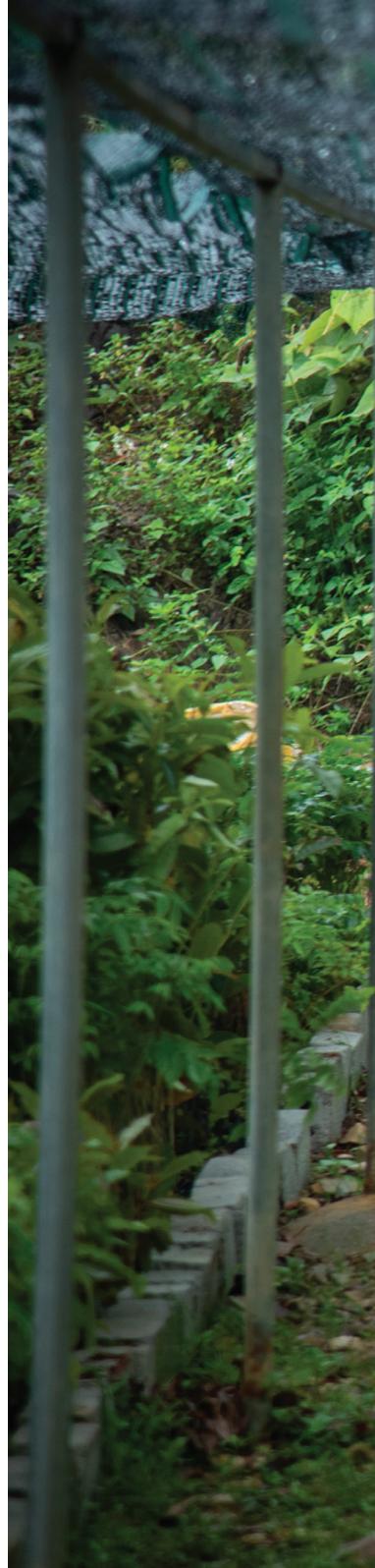
Tổ Bảo tồn Voọc Tụ nguyện đóng vai trò quan trọng trong việc bảo vệ loài Voọc gáy trắng nguy cấp cũng như tính đa dạng sinh học phong phú của địa phương nói chung, thông qua các hoạt động tuần tra tụ nguyện, thường xuyên và nâng cao nhận thức cộng đồng. Tổ gồm 12 người dân địa phương tận tụy, do một cựu chiến binh và một cựu thợ săn đã từ bỏ nghề săn bắn để chuyển sang công tác bảo tồn động vật hoang dã, làm việc không mệt mỏi để tập hợp cộng đồng bảo vệ loài Voọc gáy trắng đang bị đe dọa.

PHẦN

02

**Các hoạt động
và thành quả chính
của Dự án**

Ảnh: ICRAF Việt Nam | Nguyễn Anh Minh

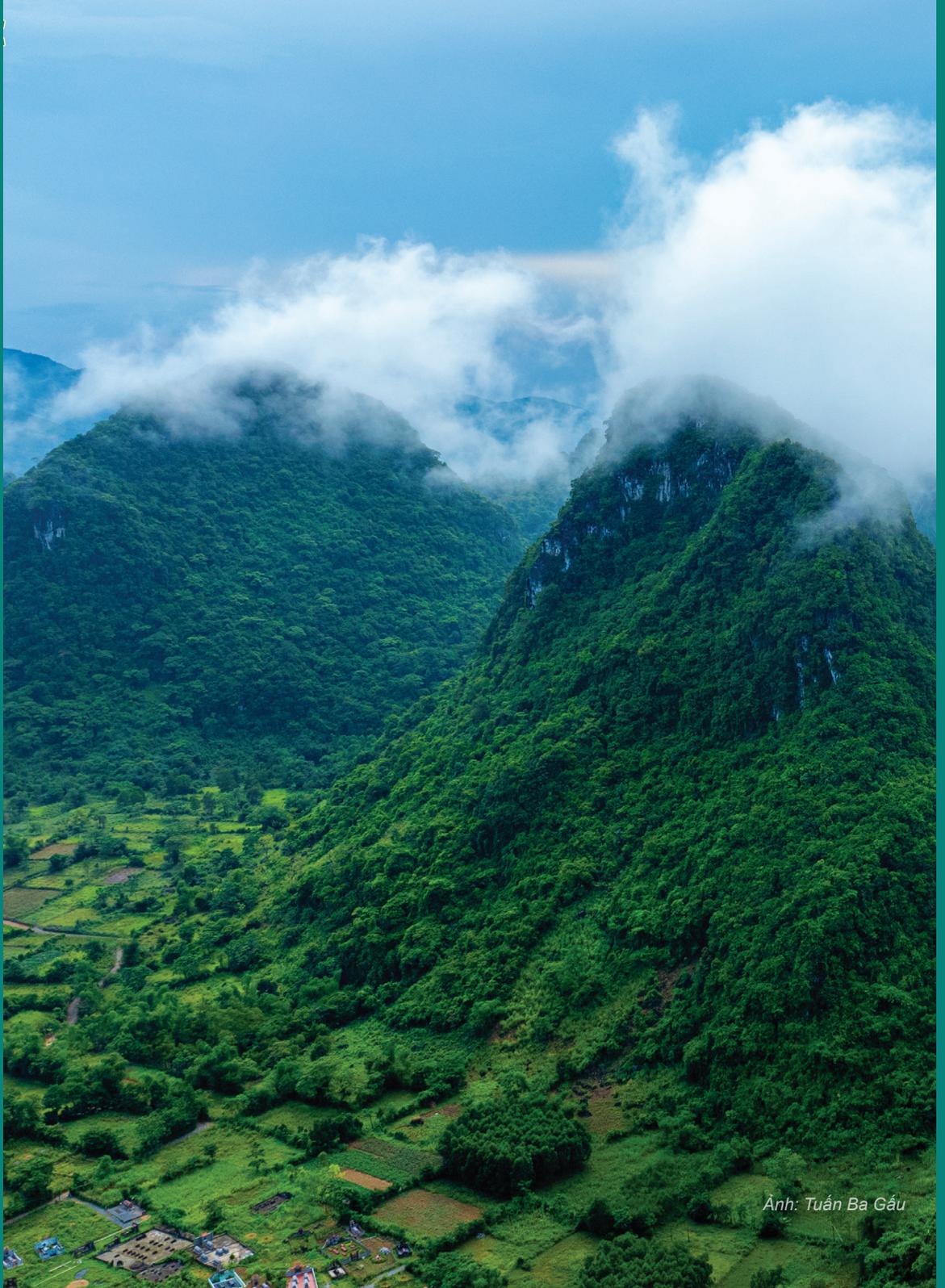

Khu vực Tuyên Hóa, tỉnh Quảng Bình có hệ sinh thái đa dạng, đặc trưng bởi địa hình núi thấp và các dãy núi đá vôi điển hình của hệ sinh thái Bắc Trường Sơn.

Nhờ địa hình độc đáo, khu vực này sở hữu hệ sinh thái đa dạng, tạo nên sự phong phú cho hệ động thực vật. Đáng chú ý, đây là nơi sinh sống của nhiều loài đặc hữu, bao gồm lưỡng cư, thú lớn và linh trưởng, đặc biệt là loài Voọc gáy trắng nguy cấp.

TS Ngô Văn Hồng – Giám đốc CEGORN

Ảnh: Tuấn Ba Gấu

HIỂU BIẾT VÀ BẢO TỒN ĐA DẠNG THỰC VẬT TUYÊN HÓA

Các cuộc điều tra thực vật được thực hiện vào năm 2023 đã xác định được 577 loài thực vật thuộc 417 chi và 122 họ tại khu bảo tồn thiên nhiên rừng đặc dụng Tuyên Hóa, chiếm 5,6% hệ thực vật Việt Nam. Trong số đó, 555 loài là loài bản địa, 33 loài được phân loại là quý hiếm, 5 loài được phân loại là bị đe dọa trong Sách Đỏ IUCN, 11 loài trong Sách Đỏ Việt Nam (2007), 20 loài trong danh mục CITES và 21 loài theo Nghị định 84/2021/NĐ-CP của Chính phủ về việc

sửa đổi, bổ sung một số điều của Nghị định số 06/2019/NĐ-CP ngày 22 tháng 01 năm 2019 của Chính phủ về quản lý thực vật rừng, động vật rừng nguy cấp, quý, hiếm và thực thi Công ước về buôn bán quốc tế các loài động vật, thực vật hoang dã nguy cấp. Đáng chú ý, có 42 loài đặc hữu của Việt Nam. Một số loài đặc hữu, bị đe dọa cao được tìm thấy trong khu vực RĐĐ tại Tuyên Hóa là loài Vù hương (Nguy cấp), loài Rầm bấc bộ (Sắp nguy cấp) và loài gỗ Mun (Cực kỳ nguy cấp). Ngoài ra, loài cây bản địa như Giâu gia xoan và Dẻ cau lông trắng cùng với các loài cây ăn quả khác được ghi nhận là thức ăn ưa thích của Voọc gáy trắng.

DỰ ÁN QUA NHỮNG CON SỐ

577

loài cây
tử

417

loài

122

họ

đại diện

5.6%

hệ thực vật Việt Nam

Ảnh: Trần Bá Giác

BEGONIA TUI, MỘT LOÀI MỚI BỊ ĐE DỌA MỚI VỀ KHOA HỌC

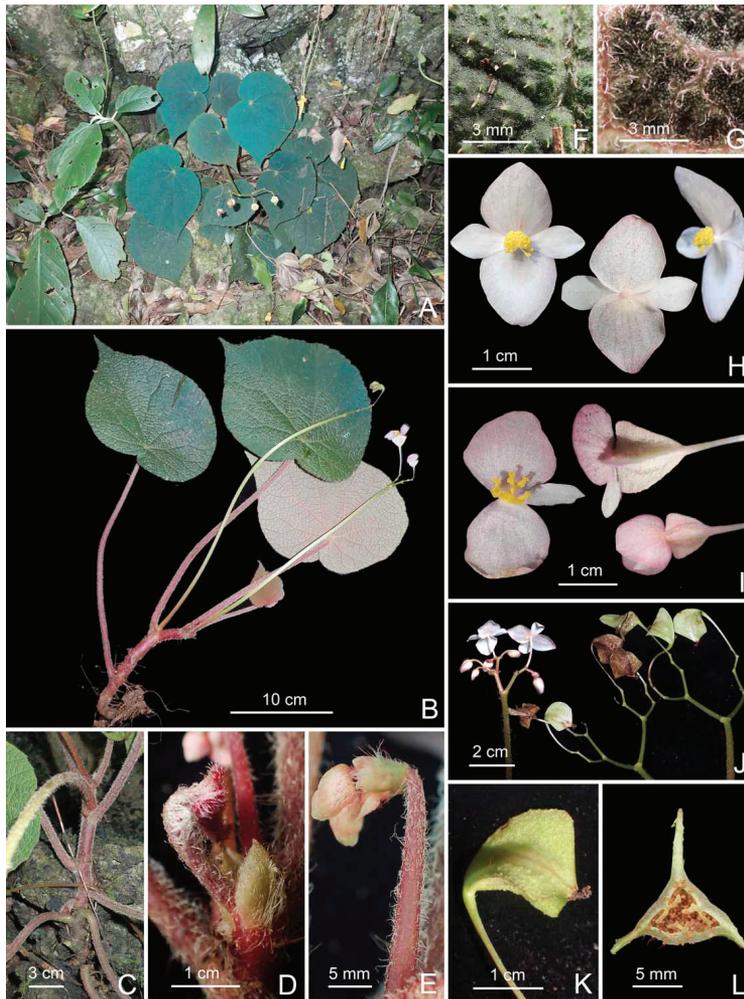
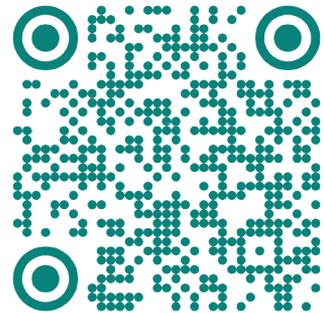
Một loài chưa được mô tả thuộc chi *Begonia*, phân chi *Coelocentrum*, đã được thu thập trong quá trình khảo sát trên một ngọn đồi đá vôi ở Tuyên Hóa vào năm 2023. Loài mới này hiện được đặt tên là *Begonia tui*, và được mô tả trong một bài báo nghiên

cứu có tựa đề “*Begonia tui*, một loài mới thuộc chi *Begonia*, phân chi *Coelocentrum* ở tỉnh Quảng Bình, miền Trung Việt Nam” được công bố trên Tạp chí bình duyệt khoa học uy tín về đa dạng sinh học, Taiwania (<https://taiwania.ntu.edu.tw/abstract/1957>). Nghiên cứu này xếp *Begonia tui* vào nhóm Nguy cấp theo các Tiêu chí và Hạng mục Sách Đỏ của IUCN.

Ảnh:

Begonia tui T.N.Bon & C.W.Lin. A. Môi trường sống và tập tính; B. Môi trường sống; C. Thân rễ; D. Lá kèm, cũng cho thấy cuống lá và lá non; E. Cụm hoa non, cũng cho thấy lá bắc; F. Phần bề mặt lá hướng trục, G. giống nhau, bề mặt hướng trục; H. Hoa nhị, nhìn từ mặt trước, mặt sau và mặt bên; I. Nhụy của phần dưới, nhìn từ mặt trước và mặt bên; J. Cụm hoa và cụm quả; K. Quả nang; L. Mặt cắt ngang của bầu nhụy

Tìm hiểu thêm về *Begonia tui*

ĐỒNG QUẢN LÝ TRONG BẢO TỒN ĐA DẠNG SINH HỌC

Đồng quản lý trong bảo tồn đa dạng sinh học thường bao gồm trách nhiệm chung và việc ra quyết định giữa các cơ quan của chính phủ, các cộng đồng địa phương và các bên liên quan chủ chốt khác quản lý tài nguyên thiên nhiên. Để đạt được điều này, Dự án PPP đã triển khai một loạt các hoạt động nhằm thúc đẩy bảo tồn đa dạng sinh học bằng cách lồng ghép sự tham gia của cộng đồng, phục hồi sinh thái và phát triển sinh kế bền vững.

Các hoạt động chính bao gồm:

Củng cố Tổ Bảo tồn Voọc Tự nguyện

Thông qua Dự án PPP, năng lực và tác động của Tổ Bảo tồn Voọc Tự nguyện đã được nâng cao, bằng cách tham gia tích cực hơn vào các cuộc họp cộng đồng và các kế

hoạch bảo tồn đa dạng sinh học. Dự án đã cung cấp cho Tổ Bảo tồn Voọc Tự nguyện các thiết bị thiết yếu và xây dựng năng lực cho đội tuần tra thường xuyên, đồng thời thúc đẩy hợp tác với chính quyền để ngăn chặn nạn khai thác gỗ và săn trộm trái phép. Tính đến năm 2024, Tổ Bảo tồn Voọc Tự nguyện có 12 thành viên nòng cốt và hơn 20 cộng tác viên đến từ bốn xã. Nhờ đó, số lượng các cuộc tuần tra tình nguyện và phát hiện bẫy động vật hoang dã của Tổ Bảo tồn Voọc Tự nguyện đã tăng đáng kể trong giai đoạn 2022-2024.

Thiết lập mới các vườn ươm cộng đồng

Các vườn ươm do dự án phát triển đóng vai trò quan trọng trong việc bảo tồn đa dạng sinh học, thông qua việc trồng và nhân giống các loài thực vật bản địa, quý hiếm và có nguy cơ tuyệt chủng. Bên cạnh đó, các vườn ươm này còn hỗ trợ cho nông lâm kết hợp, cung cấp nguồn cây trồng khỏe mạnh ổn định cho canh tác và cảnh

quan. Thông qua nhiều cuộc tham vấn với các chuyên gia và thành viên của Tổ Bảo tồn Voọc Tự nguyện, Dự án PPP đã thành lập hai vườn ươm với diện tích 2.500 m² tại thôn Thuận Tiến, xã Thuận Hóa, với công suất sản xuất hơn 30.000 cây giống mỗi năm. Tính đến năm 2025, doanh thu từ các vườn ươm đạt hơn 150 triệu đồng (khoảng 5.700 đô-la Mỹ), tạo thu nhập cho 32 lao động, trong đó 93,7% là nữ giới.

Hỗ trợ trồng rừng bằng cây bản địa

Để khôi phục các khu RĐĐ bị chia cắt, dự án đã hỗ trợ trồng hơn 80.000 cây bản địa tại các vùng đệm của RĐĐ và trên khắp bốn xã - Thạch Hóa, Đồng Hóa, Thuận Hóa và Sơn Hóa. Cây giống bản địa được trồng bao gồm cây Huỷnh, Giổi, cũng như các loài Lim xanh và Sưa đỏ đang bị đe dọa. Hiện tại, tỷ lệ sống chung đã được ghi nhận là trên 90%. Những nỗ lực này được kỳ vọng sẽ tăng cường kết nối môi trường sống và đa dạng sinh học của rừng trong những năm tới đây.

DỰ ÁN QUA NHỮNG CON SỐ

TỈ LỆ SỐNG CAO

90%

sống là các cây được trồng trong hệ thống nông lâm kết hợp

Xây dựng kế hoạch đồng quản lý cộng đồng

Để chia sẻ trách nhiệm và đảm bảo quản lý bền vững tài nguyên thiên nhiên, dự án đã hợp tác chặt chẽ với Tổ Bảo tồn Voọc Tự nguyện, chính quyền địa phương và Chi cục Kiểm lâm. Các cuộc họp và hội thảo, tập huấn thường kỳ đã được tổ chức để đánh giá việc thực hiện các biện pháp bảo tồn đa dạng sinh học và xây dựng kế hoạch đồng quản lý cộng đồng tại RĐĐ. Các kết quả mà các cuộc họp và tham vấn này của dự án đã có đóng góp vào một số chính sách, có thể kể tới Quyết định 999/QĐ-UBND (ngày 16/6/2022) về tăng cường phối hợp quản lý rừng và bảo tồn đa dạng sinh học tại RĐĐ Tuyên Hóa, Quyết định 895/QĐ-TTg (ngày 24/8/2024) về việc “Phê duyệt Quy hoạch Lâm nghiệp Quốc gia giai đoạn 2021-2030, tầm nhìn đến năm 2050”, cùng với đề xuất mở rộng RĐĐ Tuyên Hóa hiện nay đến Khu Bảo tồn Thiên nhiên Khe Nét, với diện tích lên tới 39.000 ha, thuộc năm xã.

Hỗ trợ các công ước quốc tế về môi trường

Bằng cách kết hợp phục hồi sinh thái với sự tham gia của cộng đồng, dự án đã đóng góp vào một số mục tiêu của Khung Đa dạng Sinh học Toàn cầu (GBF), trong đó đối với Mục tiêu 1: thúc đẩy các phương pháp quản lý dựa vào cộng đồng, có sự tham gia; đối với các Mục tiêu 2, 4 và 11: phục hồi đất bị suy thoái để kết nối lại các cánh rừng bản địa và cải thiện kết nối môi trường sống; và đối với Mục tiêu 20: xây dựng năng lực cho cộng đồng về nông lâm kết hợp và phục hồi sinh thái dựa trên khoa học, góp phần chia sẻ kiến thức và hợp tác.

Các hoạt động phục hồi rừng của dự án hỗ trợ Điều 2 của Công ước khung của Liên Hợp Quốc về Biến đổi khí hậu (UNFCCC) về ổn định nồng độ khí nhà kính trong khí quyển, cũng như cam kết của Việt Nam đối với Thỏa thuận Paris, đặc biệt là về việc tăng cường năng lực thích ứng, tăng cường khả năng phục hồi và giảm thiểu tổn thương trước biến đổi khí hậu (Điều 7).

Ảnh: Tuấn Ba Gấu

Việc thúc đẩy các hệ thống cạnh tác bền vững hơn giúp đa dạng hóa nguồn thu nhập, cung cấp khả năng tiếp cận thị trường tốt hơn và xây dựng năng lực cho người dân tham gia vào hoạt động kinh doanh quy mô nhỏ là rất quan trọng để cải thiện sinh kế của các thành viên trong cộng đồng.

Đội ngũ Dự án

CẢI THIỆN SINH KẾ

Thông qua tham vấn cộng đồng, 100 hộ gia đình sống trong vùng đệm của RĐĐ, có sinh kế phụ thuộc vào tài nguyên rừng tự nhiên, đã được lựa chọn để thí điểm các mô hình nông lâm kết hợp và sinh kế tổng hợp mới, giúp nâng cao sinh kế. Các mô hình này bao gồm trồng các loại cây ăn quả chịu hạn như bưởi, cam, ổi kết hợp với các loại cây trồng hàng năm như hành lá, khoai môn, và nghệ. Các hoạt động bổ trợ, bao gồm chăn nuôi gia cầm thả rông và nuôi ong, cũng mang lại nguồn thu nhập thay thế có lợi nhuận do nhu cầu thị trường khá lớn và nhu cầu đất đai tối thiểu.

Để hỗ trợ các hộ gia đình tham gia, dự án đã cung cấp 5.125 con gà cho 58 hộ, 174 tổ ong cho 61 hộ, 01 máy hạ thủy phần mật ong, 2.450 con cá giống cho 6 hộ và hơn 11.500 cây giống, bao gồm cây ăn quả và cây thuốc cho 60 hộ.

Nhằm tăng cường tiếp cận thị trường và thúc đẩy sử dụng đất bền vững, dự án đã triển khai các can thiệp có mục tiêu, bao

gồm các chuỗi giá trị mới cho thịt gà, cá, mật ong và bưởi. Các can thiệp này bao gồm:

- **Thành lập tổ nhóm kinh doanh** để cải thiện hoạt động tập thể và tiếp cận thị trường;
- **Chứng nhận VietGAP** cho bưởi, tạo điều kiện thâm nhập vào các thị trường cao cấp như Hà Nội;
- **Hệ thống dán nhãn và truy xuất nguồn gốc** cho mật ong và bưởi để nâng cao niềm tin của người tiêu dùng;
- **Đào tạo về chế biến tạo giá trị gia tăng**, chẳng hạn như các sản phẩm thịt gà ướp muối và khô;
- **Các hoạt động kết nối thị trường**, bao gồm các chương trình khuyến mãi trực tuyến, trưng bày tại Lễ kỷ niệm 150 năm thành lập huyện Tuyên Hóa, một phòng trưng bày địa phương tại thị trấn Đồng Lê và tiếp thị trực tiếp tại Hà Nội, giúp giảm sự phụ thuộc vào trung gian và cải thiện giá sản phẩm.

Ảnh: ICRAF Việt Nam | Nguyễn Anh Minh

DỰ ÁN QUA NHỮNG CON SỐ

THAY ĐỔI TRONG THU NHẬP CỦA CÁC NÔNG HỘ (TỪ 2022)

NÔNG LÂM KẾT HỢP GIÚP TĂNG
+81%
thu nhập

CHĂN NUÔI GÀ GIÚP TĂNG
+92%
thu nhập

TRỒNG Bưởi GIÚP TĂNG
+70%
thu nhập

NUÔI CÁ GIÚP TĂNG
+57%
thu nhập

NUÔI ONG MẬT GIÚP TĂNG
+75%
thu nhập

VƯỜN LỢM GIÚP TĂNG
+90%
thu nhập

+76%
số hộ cho biết khả năng tiếp cận với lương thực được tăng cường

THAY ĐỔI TRONG VIỆC SỬ DỤNG TÀI NGUYÊN CỦA CÁC HỘ TẠI KHU VỰC RỪNG ĐẶC DỤNG (SUF)

100%

số hộ cho biết giảm khai thác các sản phẩm không có nguồn gốc từ cây thân gỗ trong rừng, khoáng sản và sản bản động vật hoang dã

80%

các hộ cho biết giảm trồng các loại cỏ chăn nuôi không có nguồn gốc địa phương và cây keo

CÁ LỒNG SÔNG GIANH

XÃ ĐỒNG HÓA VÀ XÃ THẠCH HÓA
HUYỆN TUYẾN HÓA - TỈNH QUẢNG BÌNH

GIỚI THIỆU

Cá trắm nuôi lồng tại Sông Gianh thuộc ngành nuôi trồng thủy sản nội địa tại các xã Đồng Hóa và Thạch Hóa, huyện Tuyên Hóa (tỉnh Quảng Bình) được cho ăn hoàn toàn bằng nguồn thức ăn tự nhiên như cỏ hái bờ sông, rong từ Sông Gianh, lá chuối, cây chuối và các loại cây cỏ khác từ vườn nhà và hoàn toàn không sử dụng thức ăn cấm công nghiệp. Cá được nuôi trong môi trường nước tự nhiên của sông Gianh thuộc địa phận xã Đồng Hóa, tạo điều kiện lý tưởng cho sự phát triển của cá. Cá trắm được nuôi từ 1 năm đến 2,5 năm, cho trọng lượng thu hoạch từ 1,5kg đến 4kg.

Liên hệ:
(+84) 0949 952 931

MẬT ONG RỪNG VOOC

XÃ ĐỒNG HÓA - HUYỆN TUYẾN HÓA - TỈNH QUẢNG BÌNH

GIỚI THIỆU

Sản phẩm Mật Ong Rừng Vooc của Hợp tác xã Sản xuất Kinh doanh Nông Lâm nghiệp và Tự nhiên Bảo tồn Vooc gây trồng có nguồn mật từ các loài hoa tự nhiên trong khu vực quy hoạch rừng phòng hộ thuộc huyện Tuyên Hóa (tỉnh Quảng Bình), nơi có trên 82.573 ha rừng tự nhiên. Khu vực huyện Tuyên Hóa thuộc điểm nóng về đa dạng sinh học Ấn Độ - Miến Điện, nơi được biết đến với sự giàu có và đa dạng về thiên nhiên, là nơi sinh sống của nhiều loài động, thực vật độc đáo. Tất cả những yếu tố này đã tạo nên một hương vị thơm ngon với vị ngọt dịu cho sản phẩm Mật Ong Rừng Vooc xã Đồng Hóa, huyện Tuyên Hóa (tỉnh Quảng Bình)

Các đàn ong được nuôi ở khu vực bìa rừng thuộc xã Đồng Hóa, huyện Tuyên Hóa (tỉnh Quảng Bình), áp dụng kinh nghiệm tại địa phương kết hợp với những kỹ thuật tiên tiến nhất trong bảo vệ đàn ong và đảm bảo chất lượng mật. Sản phẩm đảm bảo các tiêu chuẩn về hàm lượng nước, hàm lượng đường và các tiêu chuẩn về sinh an toàn thực phẩm của Việt Nam. Hiện đang có các chai theo dung tích 100ml, 180ml, 280ml và 500ml.

Liên hệ:
(+84) 0854 440 587

BUỔI VIETGAP

XÃ SƠN HÓA - HUYỆN TUYẾN HÓA - TỈNH QUẢNG BÌNH

GIỚI THIỆU

Sản phẩm Buổi của Tổ hợp tác Sản xuất và Kinh doanh Buổi xã Sơn Hóa, huyện Tuyến Hóa, tỉnh Quảng Bình là sản phẩm buổi đầu tiên của xã Sơn Hóa nhận Giấy chứng nhận sau khi được đánh giá và phù hợp với các yêu cầu của tiêu chuẩn VIETGAP (TCVN 11892-1:2017) về Quy trình thực hành Nông nghiệp tốt.

Sản phẩm được trồng tại các thôn Xuân Phú, Tân Sơn, Kim Sơn, Tam Đăng, Tam Đa thuộc xã Sơn Hóa, huyện Tuyến Hóa (tỉnh Quảng Bình).

Liên hệ:
(+84) 0972 964 692

DỰ ÁN QUA NHỮNG CON SỐ

TĂNG CƯỜNG KẾT NỐI THỊ TRƯỜNG

Nông dân thiết lập mối liên kết trực tiếp với thị trường, giảm phụ thuộc vào trung gian và tăng lợi nhuận

GÀ ĐỒI XÓM HOANG

XÃ THẠCH HÓA - HUYỆN TUYẾN HÓA - TỈNH QUẢNG BÌNH

GIỚI THIỆU

Sản phẩm Gà đồi ú muối thảo mộc, khô gà lá chanh của "Hộ Kinh doanh chế biến Gà đồi ú muối thảo mộc - Khô gà lá chanh" tại Thôn 4 Thiết Sơn, xã Thạch Hóa, huyện Tuyến Hóa (tỉnh Quảng Bình) được chế biến từ gà nuôi thả ở đồi, vườn, môi trường rộng rãi, thoáng đãng, gần gũi với thiên nhiên. Ban ngày, gà tự do tìm kiếm thức ăn dưới tán cây, trên sườn đồi, và trong vườn nhà. Phương thức nuôi thả ở đồi giúp gà vận động nhiều, cơ thịt săn chắc, tăng cường khả năng đề kháng và giúp hạn chế nhiễm bệnh đối với gia cầm. Với nguồn thức ăn hoàn toàn có nguồn gốc thiên nhiên cũng như từ các loại cây có sẵn có tại khu vực thả nuôi của địa phương, đảm bảo không sử dụng cám công nghiệp hoặc các chất tăng trưởng, giữ nguyên chất lượng thịt và dinh dưỡng.

Liên hệ:
(+84) 0823 548 885

TRAO QUYỀN CHO PHỤ NỮ

Tỉ lệ nữ giới trong từng hoạt động:

74%
tham gia
sản xuất

61%
tham gia
đào tạo

55%
tham gia
các hoạt động
về quản lý tài
chính

97.3%
công nhân
làm việc tại
các vườn ươm
có thu nhập

“

Các hoạt động nông lâm kết hợp theo hướng thị trường của dự án đã cải thiện đáng kể sinh kế và tăng cường bảo tồn đa dạng sinh học tại địa phương.

Bằng cách áp dụng các phương pháp canh tác bền vững theo hướng thị trường, cộng đồng địa phương được hưởng lợi từ các cơ hội kinh tế gia tăng, đồng thời góp phần bảo vệ môi trường sống cho loài Voọc gáy trắng.

Hỗ trợ kỹ thuật bền vững và liên kết thị trường là yếu tố then chốt để nhân rộng những kết quả này.

Đội ngũ Dự án

”

Ảnh: Trần Văn Tú

NÂNG CAO NHẬN THỨC

Với sự hỗ trợ mạnh mẽ từ chính quyền tỉnh Quảng Bình và huyện Tuyên Hóa, Dự án PPP đã triển khai hiệu quả một loạt các sáng kiến nâng cao nhận thức cộng đồng và năng lực nhằm thúc đẩy bảo tồn đa dạng sinh học, phục hồi rừng và thực hành nông lâm kết hợp bền vững, cũng như giảm thiểu nguy cơ lây truyền bệnh từ động vật sang người, thông qua việc hướng đến các cộng đồng sống trong vùng đệm của RĐD.

Phối hợp với cán bộ địa phương, kiểm lâm, người dân địa phương, giáo viên, học sinh và các thành viên của Tổ Bảo tồn Voọc Tự nguyện, các mục tiêu cụ thể bao gồm:

1. Nâng cao nhận thức về loài Voọc gáy trắng đang bị đe dọa tuyệt chủng và môi trường sống của chúng, cũng như nhu cầu bảo vệ cả loài Voọc và môi trường cho các

thể hệ tương lai;

2. Giáo dục cộng đồng về các nguy cơ bệnh truyền nhiễm từ động vật sang người và thúc đẩy các tương tác với động vật hoang dã một cách có trách nhiệm và đảm bảo vệ sinh, coi đó là yếu tố quan trọng đối với sức khỏe con người và động vật;

3. Thúc đẩy quyền làm chủ của cộng đồng và hành động tập thể trong các nỗ lực bảo tồn; và

4. Tăng cường sự hợp tác giữa chính quyền địa phương, các tổ chức phi chính phủ và các nhóm tình nguyện để lan tỏa tác động bảo tồn.

Các hoạt động bao gồm thảo luận nhóm, các buổi truyền thông thực hành và các chuyến tham quan thực địa để quan sát Voọc gáy trắng trong môi trường sống tự nhiên của chúng.

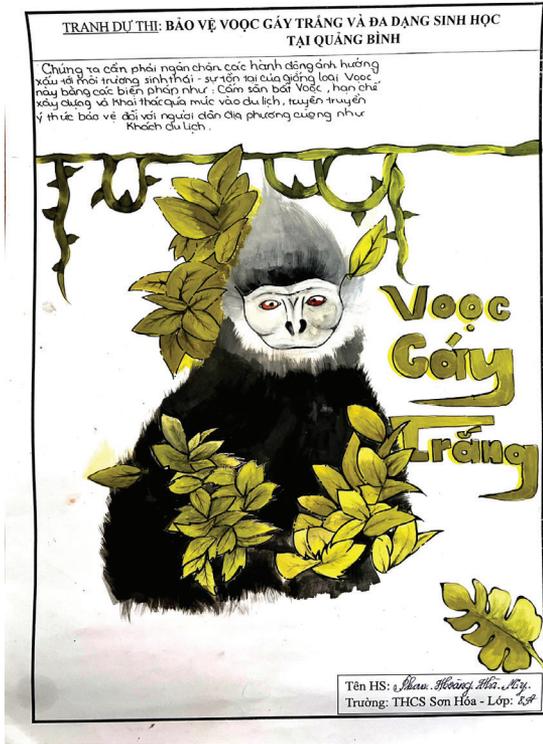
Cùng với đó, Dự án PPP đã triển khai một chương trình tại các trường học trên địa bàn dự án với sự tham gia của 766 học sinh và 40 giáo viên từ bốn trường trung học. Mỗi trường đã tổ chức một triển lãm ảnh về chủ đề đa dạng sinh học, và 10 đại sứ là các học sinh đã được lựa chọn thông qua hội thảo và chuyến tham quan thực tế để chia sẻ thông điệp về bảo tồn đến với các bạn cùng trang lứa.

Một cuộc thi vẽ tranh tại địa phương với chủ đề “Bảo vệ Voọc gáy trắng và bảo tồn đa dạng sinh học tại Quảng Bình.” đã được được phát động trên Trang Facebook của Tổ Bảo tồn Voọc tự nguyện và đã thu hút hàng trăm lượt tham gia trực tuyến, giúp lan tỏa các thông điệp về bảo tồn.

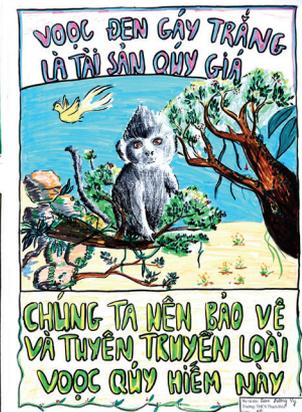
Tác phẩm đạt giải Nhất

Tác phẩm đạt giải Nhì

Các tác phẩm đạt giải Ba

Ảnh: ICRAF Việt Nam | Nguyễn Anh Minh

Ảnh: Tú Vooç

Để lồng ghép công tác bảo tồn vào giáo dục sâu hơn, Dự án đã phát triển một bộ công cụ song ngữ dành cho giáo viên, bao gồm các hoạt động phù hợp với môi trường địa phương và làm nổi bật môi trường sống của Voọc gáy trắng trong khu vực rừng có núi đá vôi. Bộ công cụ đã được đón nhận nồng nhiệt, và hiện nay các giáo viên đã áp dụng trong các bài giảng của mình..

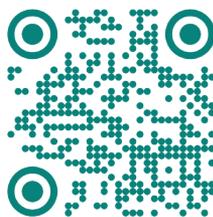
Dự án đã nhấn mạnh một số thông điệp chính:

- *Voọc gáy trắng* và môi trường sống của chúng cần được bảo vệ cho các thế hệ tương lai.
- *Hành vi có trách nhiệm và giữ gìn vệ sinh* là rất quan trọng đối với sức khỏe con người và động vật.
- *Hành động tập thể* đảm bảo sự tồn tại lâu dài của đa dạng sinh học.
- *Quan hệ đối tác giữa các bên liên quan* sẽ lan tỏa tác động của bảo tồn.

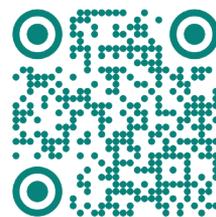
Các thông điệp về phòng chống bệnh truyền nhiễm từ động vật sang người đã được tăng cường thông qua tờ rơi, áp phích, biển báo và các hoạt động truyền thông lặp lại trên nhiều nền tảng, đảm bảo sự tham gia và hiểu biết bền vững của cộng đồng.

Hai phim ngắn cũng đã được sản xuất với mục đích nâng cao nhận thức về môi trường: một phim giới thiệu về công việc của dự án trong lĩnh vực bảo tồn rừng và nông lâm kết hợp bền vững, và một phim khác - do Cham Film Production thực hiện - nêu bật sự cống hiến của Tổ Bảo tồn Voọc Tự nguyện và các tình nguyện viên trong công tác bảo vệ loài Voọc và phòng ngừa bệnh truyền nhiễm lây từ động vật sang người.

Nhờ những nỗ lực này, nhận thức của cộng đồng về các giá trị và nhu cầu bảo vệ Voọc gáy trắng và môi trường sống của chúng đã được nâng cao đáng kể tại địa phương.

Xem video về cảnh
báo nguy cơ lây
nhiễm bệnh
từ linh trưởng

Xem video
giới thiệu Dự án

DỰ ÁN QUA NHỮNG CON SỐ

NHẬN THỨC VỀ TĂNG TRƯỞNG VOọc

75%

số người được hỏi cho biết
là họ nhận thấy sự tăng trưởng về số
lượng của đàn voọc
từ 2022 đến 2025

CHUYÊN GIA KIẾN THỨC

93%

cho biết áp dụng các thực hành đã được học

97%

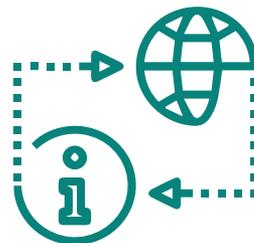
cho biết áp dụng các thực hành đã được học.

88%

chia sẻ kiến thức với người khác.

62%

các hộ gia đình không tham gia được chia sẻ kiến thức từ những người đã tham gia (lan tỏa).

97.5%

Số người tham gia cho biết khả năng tiếp cận với thông tin về đa dạng sinh học được tăng cường

TIẾP TỤC THAM GIA CÁC HOẠT ĐỘNG LIÊN QUAN ĐẾN DỰ ÁN NGOÀI NỘI DUNG ĐÃ TRIỂN KHAI

95%

số người tham gia cho biết sẽ tiếp tục gắn kết

PHẦN

03

**Tiếng nói
từ thực địa**

**ÔNG ĐINH TIẾN DŨNG
PHÓ CHỦ TỊCH ỦY BAN NHÂN DÂN
HUYỆN TUYÊN HÓA**

(hiện là Chủ tịch Ủy ban Nhân dân xã Đồng Lê, phỏng vấn tháng 11 năm 2024)

Chúng tôi mong muốn rằng dự án sẽ có thể đồng hành cùng với địa phương trong chương trình, kế hoạch thành lập khu dự trữ thiên nhiên Khe Nét đã được Thủ tướng Chính phủ quyết định tại quyết định Quyết định số 1352/QĐ-TTg ngày 08/11/2024 về việc “Phê duyệt Quy hoạch bảo tồn đa dạng sinh học quốc gia thời kỳ 2021-2030, tầm nhìn đến năm 2050”, nhằm mở rộng diện tích để chúng ta bảo tồn loài và bảo tồn đa dạng sinh học trên địa bàn trong thời gian tới.

Ảnh: Trần Văn Tư

**ÔNG PHẠM ANH MINH
TRƯỞNG PHÒNG NÔNG NGHIỆP VÀ MÔI
TRƯỜNG HUYỆN TUYÊN HÓA**

(hiện là Trưởng phòng Văn hoá - Xã hội xã Đồng Lê, phỏng vấn tháng 11 năm 2024)

Chúng tôi đánh giá cao việc dự án cũng đã hỗ trợ cùng với đề án của huyện trong việc phát triển nông nghiệp theo chiều sâu, gắn với phát triển biệt vững, giai đoạn 2020-2025. Dù triển khai trên một địa bàn không lớn trong thời gian ngắn, nhưng dự án đã hỗ trợ cho người dân để phát triển sinh kế, tạo ra được nhiều sản phẩm có giá trị kinh tế cao. Đặc biệt là có sản phẩm bưởi của Sơn Hóa đã được chứng nhận là sản phẩm VietGAP, nâng số sản phẩm VietGAP⁵ của huyện Tuyên Hóa lên 17 sản phẩm.

⁵ VietGAP (Vietnamese Good Agricultural Practices) gồm tiêu chuẩn/quy phạm quy định về thực hành sản xuất nông nghiệp tốt cho các sản phẩm nông nghiệp (trồng trọt, chăn nuôi, thủy sản) ở Việt Nam

Ảnh: Trần Văn Tú

TIẾNG NÓI NGƯỜI DÂN 4 XÃ

Ngày xưa những cánh rừng xác xơ vì bị chặt phá và khai thác, nhưng bây giờ thì được bảo vệ, tạo thêm màu xanh và chắc chắn sẽ giúp giảm thiểu tác động của biến đổi khí hậu. Đặc biệt vừa rồi Dự án đưa những cây bản địa vào trồng nên tôi hy vọng nay mai những vùng được trồng đó sẽ phát triển lên thành rừng, tăng thêm vẻ đẹp cho quê hương.

Trần Xuân Bình (Đồng Hóa)

Đặc biệt là khi có dự án nữa thì được tập huấn và tuyên truyền nên bà con cũng hiểu rõ và nâng cao được nhận thức về tầm quan trọng của bảo vệ đàn voọc, trồng rừng để phát triển kinh tế.

Lê Văn Soát (Sơn Hóa)

Dự án này là dự án đưa yếu tố con người lên hàng đầu, đây là điều rất xác đáng vì con người có nhận thức được thì mới bảo vệ được các loài linh trưởng, thực vật cũng như đa dạng sinh học, không có nhiều dự án như thế này.

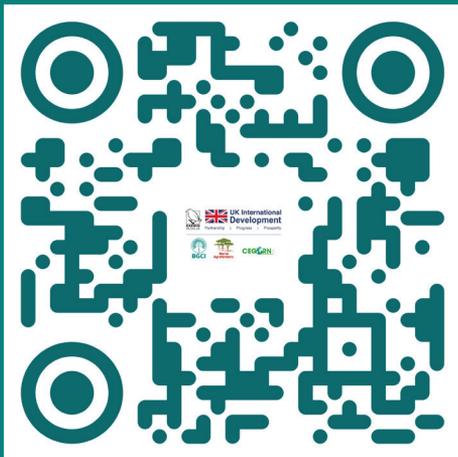
*Nguyễn Thanh Tú
(Thạch Hóa – thành viên nhóm bảo tồn Voọc)*

Có kiến thức thì học được nhiều vấn đề, tham gia các hoạt động xã hội thì sẽ thu thập được nhiều kiến thức hơn. Nếu có thể nên mở rộng dự án để nâng cao kiến thức cho chị em về kỹ thuật cũng như mở rộng thị trường.

Lê Thị Thanh (Thanh Hóa)

Ảnh: Trần Văn Tư

Tìm hiểu thêm về Dự án

Tổ chức bảo tồn các vườn thực vật quốc tế (BGCI)

Descanso House

Số 199 đường Kew

Richmond TW9 3BW

Vương quốc Anh

ĐT: +44 (0) 20 8175 5105

Email: info@bgci.org

Trung tâm Nghiên cứu Quản trị tài nguyên vùng cao (CEGORN)

26 Lê Lợi, Đồng Lê,

Quảng Trị, Việt Nam

ĐT: +84 (0) 232 3 684 115

Email: cegorn@cegorn.org

Tổ chức Nghiên cứu Nông Lâm Quốc tế (ICRAF) tại Việt Nam

Tầng 13, tòa nhà HCMCC

Đường Thụy Khuê, phường Tây Hồ,

Hà Nội, Việt Nam

ĐT: +84 (0) 24 3783 4645

Email: icraf-vietnam@cifor-icraf.org

**UK International
Development**

Partnership | Progress | Prosperity

Tài liệu thông tin này là sản phẩm của dự án hợp tác quốc tế “*Con người, Linh trường, Thực vật: Đồng quản lý Đa dạng sinh học và nâng cao sinh kế tại Việt Nam*” (DI-29-006), do Chính phủ Vương quốc Anh tài trợ thông qua Quỹ Sáng kiến Darwin. Dự án nhằm mục đích giải quyết mối quan hệ giữa bảo tồn đa dạng sinh học và sinh kế tại địa phương thông qua việc người dân địa phương đồng quản lý rừng và phát triển các thực hành nông lâm kết hợp định hướng thị trường, giúp cải thiện sinh kế và thúc đẩy phục hồi các loài cây bản địa. Dự án này được triển khai với sự tham gia của gồm Tổ chức Bảo tồn các Vườn thực vật Quốc tế (BGCI), Trung tâm Nghiên cứu Quản trị Tài nguyên vùng cao (CEGORN), Tổ chức Nghiên cứu Nông Lâm Quốc tế (ICRAF - còn được gọi là World Agroforestry) tại Việt Nam, Tổ Bảo tồn Voọc Tụ nguyên (VCG), chính quyền và cộng đồng địa phương.

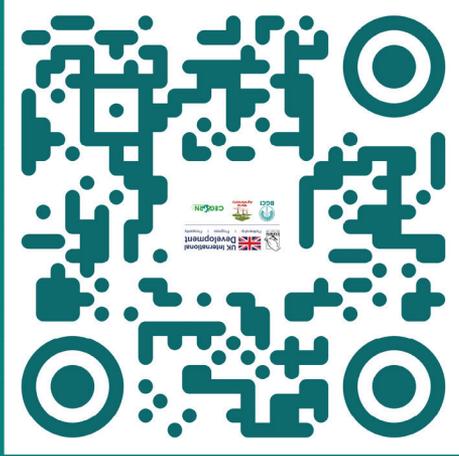
Sáng kiến Darwin là một chương trình tài trợ của chính phủ Vương quốc Anh nhằm bảo tồn đa dạng sinh học và hỗ trợ các cộng đồng chung sống với đa dạng sinh học thông qua các dự án do địa phương thực hiện trên toàn cầu. Đây là một trong những Quỹ thuộc Quỹ Thách thức Đa dạng Sinh học (BCF) – tên gọi chung của ba chương trình tài trợ của Chính phủ Anh, trong đó có Quỹ Thách thức Bán Động vật Hoang dã Bất hợp pháp và Quỹ Darwin Plus, nhằm mục đích bảo tồn đa dạng sinh học và bảo vệ môi trường cho người dân địa phương. Kể từ năm 1993, Quỹ Sáng kiến Darwin đã trao hơn 230 triệu bảng Anh cho hơn 1.275 dự án tại 159 quốc gia.

This publication is a product of the international partnership project *People, Primates, Plants: Co-managing Biodiversity and Improving Livelihoods in Viet Nam* (DI-29-006), funded by the Government of the United Kingdom through the Darwin Initiative. The project aims to address the relationship between biodiversity conservation and local livelihoods through co-management of forests by local people and development of market-oriented agroforestry practices that help improve local livelihoods and promote restoration of native tree species. The partnership comprises Botanic Gardens Conservation International (BGCI), the Center for Research in Resource Governance (CEGRN), the International Centre for Research in Agroforestry (ICRAF - also known as World Agroforestry) in Viet Nam, the Voluntary Conservation Group (VCG) and Tuyen Hoa district's authorities and local communities.

The Darwin Initiative is a government grants scheme of the United Kingdom (UK) that helps conserve biodiversity and support the communities that live alongside it through locally led projects worldwide. It is one of the Biodiversity Challenge Funds (BCFs) – the collective name for three of the UK Government's competitive grants that also includes the Illegal Wildlife Trade Challenge Fund and Darwin Plus, aimed at conserving biodiversity and safeguarding the environment for local people. Since 1993, the Darwin Initiative has awarded over £230m to more than 1,275 projects across 159 countries.

Learn more about the project

Botanic Gardens Conservation International (BGCI)
Descanso House
199 Kew Road
Richmond TW9 3BW
United Kingdom
Tel: +44 (0) 20 8175 5105
Email: info@bgci.org

Center For Highland Natural Resource Governance (CEGORN)
26 Le Loi, Dong Le
Quang Tri, Viet Nam
Tel : +84 (0) 23 2368 4115
Email: cegorn@cegorn.org

International Center for Research in Agroforestry (ICRAF - also known as World Agroforestry) in Viet Nam
13th Floor, HCMCC Tower
Thuy Khue Street, Tay Ho
Ha Noi, Viet Nam
Tel: +84 (0) 24 3783 4645
Email: icraf-vietnam@cgiar-icraf.org

Photo: Tran Van Tu

WORDS FROM FARMERS OF 4 COMMUNES

In the past, the forests were devastated due to deforestation and exploitation. Nowadays, the forests are protected, more areas are green covered which is helping to reduce the impact of climate change. A key element of the Project was to introduce many native trees for planting. Therefore, I hope that areas planted with native trees will turn into forests in the future, adding to the beauty of my homeland.

Tran Xuan Binh (Dong Hoa)

Especially when the Project arrived, people were trained and informed, so they understood what the aims of the project were and their awareness was raised about the importance of protecting the langur and planting forests for economic development.

Le Van Soat (Son Hoa)

This Project is the one that puts the human factor first, this is very appropriate, because only when people are aware can they protect primates, plants as well as biodiversity. There are not many projects like this.

Nguyen Thanh Tu

(Thach Hoa – member of VCG)

Having knowledge will help you learn many things, participating in social activities will help you gain more knowledge. If possible, the Project should be expanded in order to improve skills for women as well as expand the market.

Le Thi Thanh (Thanh Hoa)

Photo: Han Van Lu

**WORDS FROM MR. PHAM ANH MINH
- HEAD OF SUB-DEPARTMENT OF
AGRICULTURE AND ENVIRONMENT,
TUYEN HOA DISTRICT PEOPLE'S
COMMITTEE**

*(now serves as Head of Socio-Culture Bureau, Dong Le's
People's Committee, interviewed on November 2024)*

“

We highly appreciate that the Project has also supported the district's plan for 2020-2025 in enhancing agricultural development by the depth, linking to sustainable development. Although the Project was implemented in a small area over a short time, the Project has assisted the residents in developing their livelihoods, creating many products with high economic value. Notably, the pomelo from Son Hoa commune has been certified with VietGAP4 standard, making the total number of products in Tuyen Hoa certified with VietGAP¹ standard reach 17.

”

¹ VietGAP (Vietnamese Good Agricultural Practices) includes standards/regulations regarding good agricultural production practices for agricultural products (crops, livestock, aquaculture) in Viet Nam

Photo: Tran Van Tu

”

We hope that the project will be able to accompany the locality in the program and plan to establish the Net Nature Reserve, which was decided by the Prime Minister in Decision No. 1352/QĐ-TTg dated November 8th, 2024 on “Approval of the National Biodiversity Conservation Plan for 2021-2030, with vision to 2050”, in order to expand the area for us to conserve both species biodiversity in the region in the coming time.

”

**WORDS FROM MR. DINH TIEN DUNG,
VICE CHAIRMAN OF TUYEN HOA
DISTRICT PEOPLE'S COMMITTEE**

*(now serves as Chairman of Dong Le's People's Committee,
interviewed on November 2024)*

**Voices
from the ground**

03

PART

KNOWLEDGE TRANSFER

93%
training participation,
in which:

97%

declare applying learned
practices.

88%

shared knowledge with
others.

62%

of non-participating households
were shared knowledge by others
who did participate (spillover).

CONTINUED ENGAGEMENT IN PROJECT-RELATED ACTIVITIES BEYOND IMPLEMENTATION

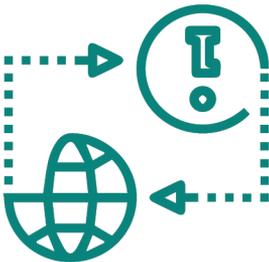
95%

of participants reported
continued engagement

97.5%

of participants reported increased
access to information on biodiversity

of respondents
perceived an increase
in Langur populations
from 2022 to 2025

75%

**PERCEPTION OF
LANGUR POPULATIONS**

THE PROJECT IN NUMBERS

To further integrate conservation into education, a bilingual teacher toolkit was developed, featuring activities that align with the local environment and highlight the White-necked Langur's limestone forest habitat. The toolkit was well-received, with teachers now successfully using it independently in their lessons.

The project emphasized several key

messages:

- *The White-necked Langur* and its habitat must be protected for future generations.
- *Responsible behaviour and hygiene* are vital for both human and animal health.
- *Collective action* ensures the long-term survival of biodiversity.
- *Partnerships among stakeholders* amplify conservation impact.

Messages around zoonotic disease

prevention were reinforced through leaflets, posters, signboards, and repeated exposure across platforms, ensuring sustained community engagement and understanding.

Two short films were also produced to

further raise environmental awareness:

one introducing the project's work in forest conservation and sustainable agroforestry, and another—created by an Film

Production—highlighting the dedication

of the VCG and its volunteers to langur

protection and zoonotic disease prevention.

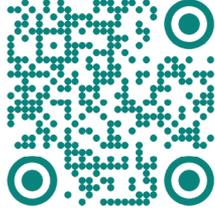
As a result of these efforts, public awareness

of the values and needs to protect the

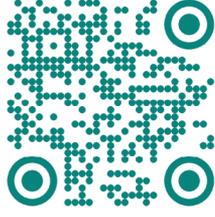
White-necked Langur and its habitat has

significantly increased across Tuyen Hoa

district.

Watch Video
Project Introduction

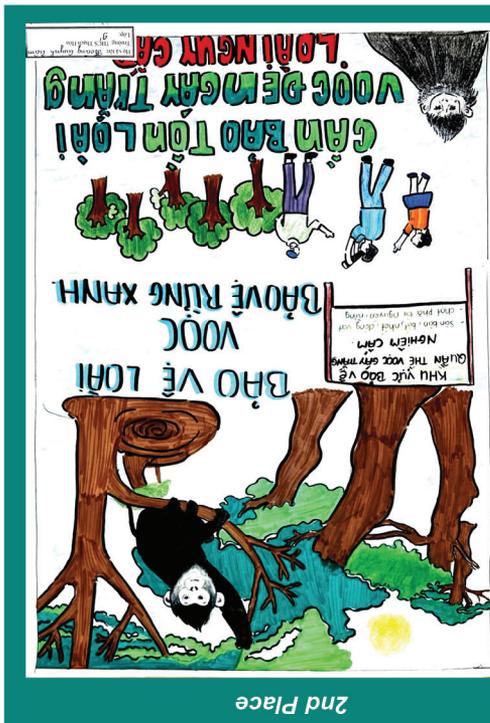
Watch Video
Raising Awareness on
Primates Disease

Photo: TU Vooc

Photo: ICRAF Viet Nam | Nguyen Anh Minh

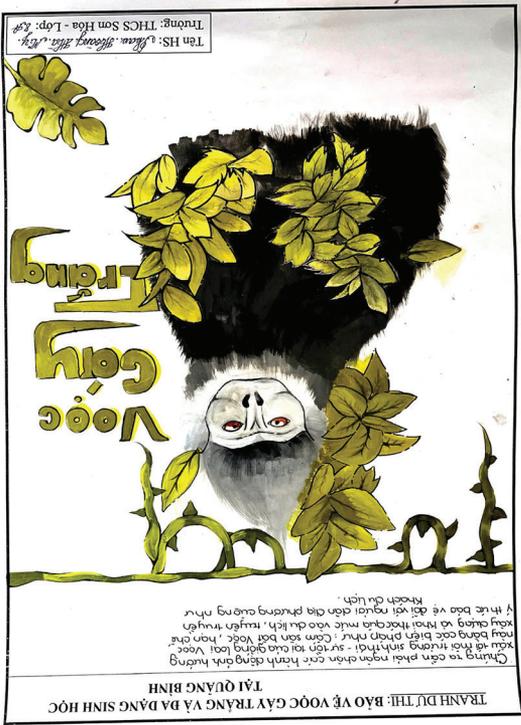
2nd Place

A district-wide art contest, "Protecting the White-necked Langur and Biodiversity in Quang Binh" was launched on the VCG Facebook page, engaging hundreds of online participants and helping to amplify conservation messages.

3rd Place

1st Place

Photo: CEGORN

RAISING AWARENESS

With strong support from Quang Binh provincial and Tuyen Hoa district authorities, the PPP partnership effectively delivered a series of public awareness and capacity building initiatives aimed at promoting biodiversity conservation, forest restoration, and sustainable agroforestry, as well as reducing risks of zoonotic disease transmission, by targeting communities living in the buffer zone of the SUF.

Working with local officials, rangers, villagers, teachers, students, and members of the Voluntary Conservation Group (VCG), 1. Raising awareness of the endangered White-necked Langur and its habitat, and the need to protect both for future generations;

2. Educating communities on zoonotic disease risks and promoting hygienic, responsible wildlife interactions as vital for both human and animal health;
  3. Fostering community ownership and collective action in conservation efforts; and
  4. Strengthening collaboration among local authorities, NGOs, and volunteer groups to amplify conservation impact.
- Activities included group discussions, hands-on communication sessions, and field visits to observe the White-necked Langur in its natural habitat.

Photo: Van Tu

”

The market-based agroforestry activities of the project have significantly improved livelihoods and strengthened biodiversity conservation in Tuyen Hoa district. By adopting market-oriented sustainable farming practices, local communities benefit from increased economic opportunities while contributing to habitat protection for the White-necked Langur. Sustained technical support and market linkages are crucial for scaling-up these achievements.

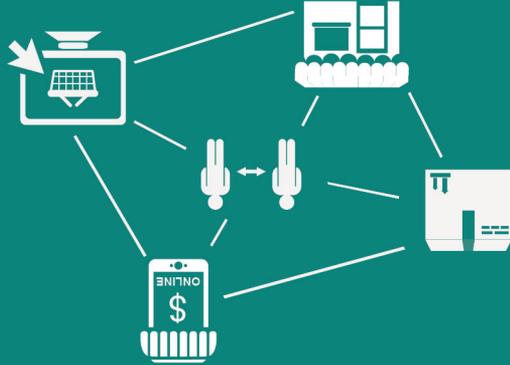
”

from the Project Team

THE PROJECT IN NUMBERS

STRENGTHENED MARKET ACCESS

Farmers established direct market linkages, reducing reliance on intermediaries and increasing profits

EMPOWERING WOMEN

for each type of activity, women comprised:

61% of participants in training

of nursery workers for whom income was generated

74% of participants in production

of participants in financial management activities

VIETGAP POMELO

SON HOA COMMUNE - TUYEN HOA DISTRICT - QUANG BINH PROVINCE

INTRODUCTION

The pomelo product of the Cooperative Group of Son Hoa commune for Production and Trading on Pomelo (Tuyen Hoa district, Quang Binh province) is the first pomelo product from Son Hoa Commune to receive certification after being evaluated and meeting the requirements for standards of VietGAP TCVN 11892-1:2017 (Vietnamese Good Agricultural Practices), valid from 23/8/2024 to 22/8/2027.

Contact: (+84) 0972 984 692

The product of herbal salt-cured hill chicken and lime leaf chicken or the 'Herbal Salt-Cured Hill Chicken Processing Business - Lime Leaf Chicken' in Unit 4 Thiet Son, Thach Hoa commune, Tuyen Hoa district (Quang Binh province) is processed from free-range chickens in hills, gardens, and a spacious, outdoor environment. During the day, the chickens roam freely to find food under the tree canopy, on the hillside and in the garden. The free-range method encourages the chickens to move more, resulting in firm meat, enhanced resistance, and helps limit disease infections for poultry. With a feeding source entirely of natural origin as well as from local plants available in the free-range area, it ensures no industrial feed or growth-promoting substances are used, preserving the quality and nutrition of the meat.

INTRODUCTION

The spices used for processing the product are also entirely natural ingredients, including: star anise, cardamom, lemongrass, pepper, turmeric, chili. All spices are carefully selected from clean sources; free from harmful chemicals. The spices are marinated according to traditional recipes, ensuring even penetration and retaining the natural flavor. The processing and curing process complies with strict procedures for food safety standards, approved by the relevant authorities. The product does not contain food preservatives. The chicken is vacuum-packed whole to preserve flavor and freshness during storage. The product weight ranges from 1,3 to 1,5 kg, suitable for family meals or as gifts.

Contact: (+84) 0823 548 885

XOM HOANG HILLY CHICKEN

THACH HOA COMMUNE - TUYEN HOA DISTRICT - QUANG BINH PROVINCE

THE PROJECT IN NUMBERS

INCOME CHANGES AMONG HOUSEHOLDS (since 2022)

+76% of households reporting enhanced access to food

CHANGES IN RESOURCE USE AMONG HOUSEHOLDS IN THE SUF

100% of households reported reduced exploitation of non-timber forest products, quarrying, and wildlife hunting

80% of households reported reduced cultivation of exotic forage grass, and acacia plantations

FISH FARM IN GIANH RIVER

DONG HOA COMMUNE AND THACH BINH PROVINCE
TUYEN HOA DISTRICT - QUANG BINH PROVINCE

INTRODUCTION

The common carp raised in cages at the Gianh River is part of the domestic aquaculture industry in the communes of Dong Hoa and Thach Hoa, Tuyen Hoa district (Quang Binh province) and is fed entirely with natural food sources such as grass from the riverbanks, algae from the Gianh River, banana leaves, banana plants, and various other plants from home gardens, and completely does not use industrial feed. Fishes are raised in the environment of natural water of the Gianh River in the territory of Dong Hoa commune, providing ideal conditions for their growth. The carp are raised for a period of 1 to 2 years, resulting in a harvest weight of fish ranging from 1.5 kg to 4 kg.

Contact:

(+84) 0949 952 931

LANGUR FOREST HONEY

DONG HOA COMMUNE AND THACH BINH PROVINCE
TUYEN HOA DISTRICT - QUANG BINH PROVINCE

INTRODUCTION

The Langur Forest Honey produced by the Cooperative for Agricultural Forestry Production and VCG have sourced from natural flower species in the SuF in Tuyen Hoa district (Quang Binh province), where there are over 82,573 hectares of natural forest. The Tuyen Hoa district area is well-known location in the Indo-Burmese biodiversity hotspot, recognized for its richness and variety of nature, and is home to many unique animal and plant species. All these factors contribute to a delicious flavor with a mild sweetness for the Langur Forest Honey product from Dong Hoa commune, Tuyen Hoa district (Quang Binh Province).

The bee colonies are raised in the edge of a forest area in Dong Hoa commune, Tuyen Hoa district (Quang Binh Province), applying local experience combined with the novel techniques in bee protection water and sugar content, counting on food hygiene and safety standards of Viet Nam. Currently, the product is available in variety of bottles capacity of 100 ml, 180 ml, 280 ml, and 500 ml.

Contact:

(+84) 0854 440 587

IMPROVING LIVELIHOODS

Through community consultations, 100 households living in the buffer zones of the designated SLF whose livelihoods depend on wild forest resources, were selected to pilot novel, livelihood-enhancing agroforestry and integrated livelihood models. These include planting drought-resilient fruit trees such as pomelo, orange, and guava combined with annual crops like spring onion, taro, and turmeric. Complementary ventures, including free-range poultry rearing and apiculture also present profitable alternative income sources due to strong market demand and minimal land requirements.

To support the participating households, the project provided 5,125 chickens to 58 households, 174 beehives to 61 households, 2,450 fish fingerlings to 6 households, and over 11,500 seedlings including fruit and medicinal plants to 60 households.

To strengthen market access and promote sustainable land use, the project implemented targeted interventions, including new value chains for chicken, fish, honey, and pomelo. These included:

- *Business group formation* to improve collective action and market access;
- *VietGAP certification* for pomelo, enabling entry into premium markets such as in Hanoi;
- *Labeling and traceability systems* for honey and pomelo to enhance consumer trust;
- *Training in value-added processing*, such as salted and dried chicken products;
- *Market linkage activities*, including livestream promotions, showcasing at the Tuyen Hoa 100th anniversary fair, a local showroom in Dong Le town, and direct marketing in Hanoi, helping reduce dependency on intermediaries and improve product pricing.

Photo: ICRAF, Viet Nam | Nguyen Anh Minh

“

Promoting more sustainable farming systems that diversify sources of income, provide better market access, and build the capacity of residents to engage in small-scale entrepreneurship, are crucial to enhance the livelihoods of the members of the community.

from the Project Team

”

Photo: Tuan Ba Gau

Developing community co-management plans

To share responsibility and ensure sustainable management of natural resources, the project worked closely with the VCG, local authorities, and the Forest Protection Unit. Regular meetings and training workshops were held to assess the implementation of biodiversity conservation measures, and to develop a SUF community co-management plan. Key policy outcomes of these meetings and consultations include Decision 999/QĐ-UBND (16 June 2022) to enhance coordination for forest management and biodiversity conservation in the SUF of Tuyen Hoa, and the SUF's recognition by the Prime Minister in Decision 895/QĐ-TTg (24 August 2024) on "Approval of National Forestry Plan for 2021-2030, with vision to 2050", along with a proposal to expand the SUF to the Khe Nét Natural Reserve, covering up to 39,000 ha over five communes.

Supporting international environmental conventions

By aligning ecological restoration with community engagement, the project has contributed to several Global Biodiversity Framework (GBF) targets including Target 1: promoting participatory, community-based management approaches; Targets 2, 4, and 11: restoring or degraded land to reconnect native forest fragments and improve habitat connectivity; and Target 20: building capacity for communities in science-based agroforestry and ecological restoration, contributing to knowledge sharing and cooperation.

The project's forest restoration activities support UNFCCC Article 2 (stabilising and reducing greenhouse gas concentrations in the atmosphere), as well as Viet Nam's commitment to the Paris Agreement, especially regarding enhancing adaptive capacity, strengthening resilience, and reducing vulnerability to climate change (Article 7).

HIGH SURVIVAL RATE

THE PROJECT IN NUMBERS

90%
survival of trees
planted in
agroforestry systems

established two nurseries covering 2,500 m² in Thuan Tien village, Thuan Hoa commune, with a tree seedling generation capacity of over 30,000 annually. As of 2025, revenue from the nurseries brings in over 150 million VND (approximately USD 5,700), generating income for 32 workers, of which 93.7% are women.

Supporting afforestation with native trees

To restore fragmented SUF areas, the project facilitated planting more than 80,000 native trees at the buffer zones of SUF and across the four communes - Thach Hoa, Dong Hoa, Thuan Hoa, and Son Hoa. Seedlings of native trees planted include, Huynh (*Tarrietia javanica*), Giói (*Michelia tonkinensis*) as well as the threatened Lim xanh (*Erythrophloeum fordii*, EN) and Sua đò (*Dalbergia tonkinensis*, VU). At present, an overall survival rate of over 90% has been recorded. These efforts are projected to enhance habitat connectivity and forest biodiversity in the years to come.

CO-MANAGEMENT FOR BIODIVERSITY CONSERVATION

Co-management in biodiversity conservation often involves shared responsibility and decision-making between governmental bodies, local communities, and other key stakeholders managing natural resources. To achieve this, a wide range of activities were implemented by the PPP partnership to advance biodiversity conservation by integrating community engagement, ecological restoration, and sustainable livelihood development.

Key activities include:

Strengthening the Voluntary Conservation Group (VCG)

Through the PPP partnership, VCG's capacity and impact was enhanced, by engaging more prominently in community

Establishing new community

nurseries

The nurseries developed by the project play a vital role in biodiversity conservation, by cultivating and propagating native, rare and endangered plant species. Furthermore, the nurseries support agroforestry, providing a consistent supply of healthy plants for farming and landscaping.

Through various consultations with experts and members of VCG, the PPP partnership

meetings and biodiversity conservation plans. The project provided VCG with essential equipment and built the team's capacity for regular patrols while fostering collaboration with authorities to prevent illegal logging and poaching. As of 2024, VCG has 12 core members and over 20 collaborators from the four communes. As a result, the number of volunteer patrols and wildlife trap detections by VCG increased significantly between 2022 and 2024.

Photo: Tuan Ba Gau

BEGONIA TUI, A THREATENED SPECIES NEW TO SCIENCE

An undescribed species of *Begonia* section *Coelocentrum* was collected during the surveys carried out on a limestone hill in Tuyen Hoa in 2023. The new species is now named *Begonia tui*, and described in a research article titled, “*Begonia tui*, a new

species of *Begonia* sect. *Coelocentrum* from

Quang Binh Province, Central Vietnam” published in the Journal *Taiwania* (<https://taiwania.ntu.edu.tw/abstract/1957>). The

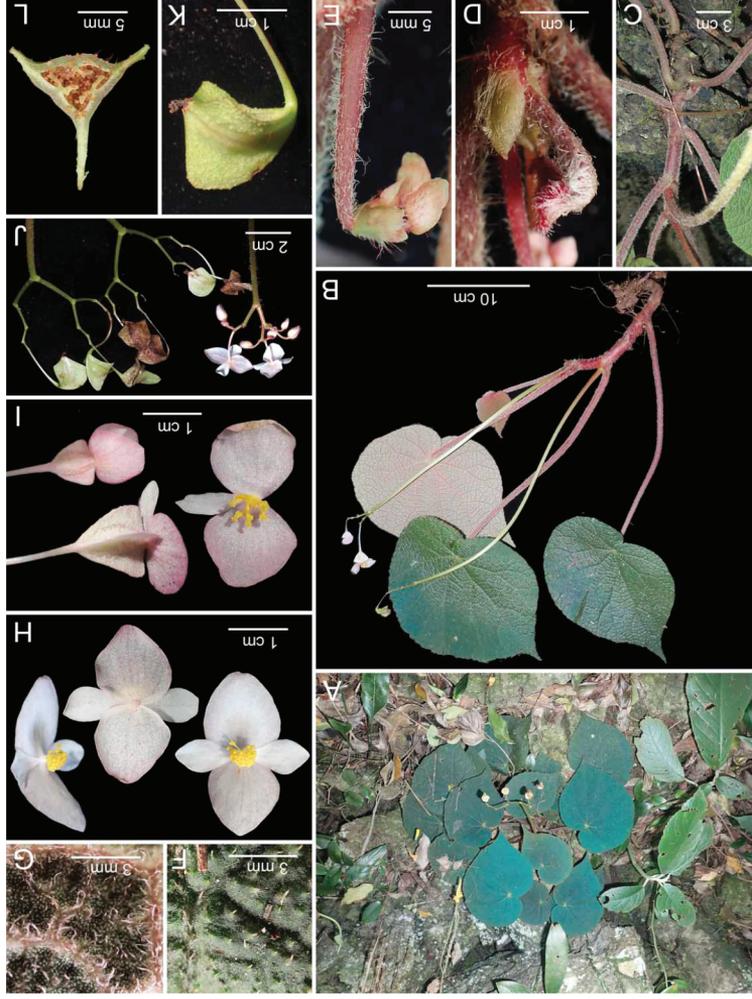
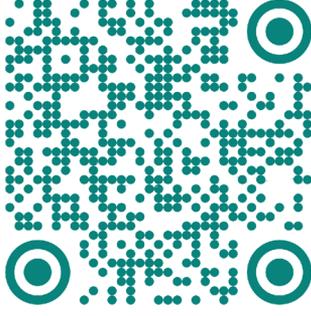
study classifies *Begonia tui* as Endangered under the IUCN Red List Categories and

Criteria.

Photo:

Begonia tui T.N.Bon & C.W.Lin. A. Habit and habitat; B. Habit; C. Rhizome; D. Stipule, also showing petioles and juvenile leaf; E. Immature inflorescence, also showing bract; F. Portion of leaf adaxial surface, G. same, abaxial surfaces; H. Staminate flowers, face, back and side views; I. Pistillate flowers, face and side views; J. Inflorescence and infructescence; K. Capsule; L. Cross section of ovary.

Learn more about
the *Begonia tui*

UNDERSTANDING AND PRESERVING TUYEN HOA'S BOTANICAL DIVERSITY

Botanical surveys conducted in 2023 identified 577 plant species belonging to 417 genera and 122 families in the SUF of Tuyen Hoa, representing 5.6% of Viet Nam's flora. Of these, 555 are native species, 33 classified as rare and precious, 5 categorized as threatened in the IUCN Red List, 11 in the Viet Nam Red Book (2007), 20 on the CITES list, and 21 under

THE PROJECT IN NUMBERS

577
plant species
from

417 | 122
genera | families

representing

5.6%
of Viet Nam's flora

Decree 84/2021/ND-CP of the Ministry of Rural Development and Agriculture on management of endangered, precious, and rare forest fauna and flora. Notably, 42 species are endemic to Viet Nam. Some highly threatened, endemic species found in Tuyen Hoa's SUF are the Endangered *Cinnamomum balansae*, Vulnerable *Bursera tonkinensis* and Critically Endangered *Diospyros mun*. Furthermore, native *Allospondias lakonensis* and *Litocarpus vestitus* along with other fruit bearing trees were noted as preferable food plants of the White-necked Langur.

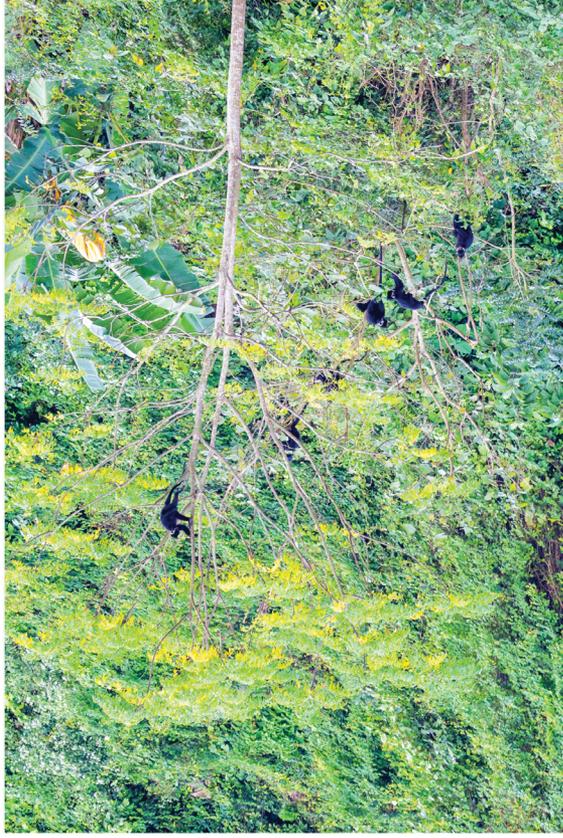

Photo: Tuan Ba Gau

“

Dr. Ngo Van Hong, Director of CEGORN

The Tuyen Hoa region in Quang Binh province features a diverse ecosystem characterized by low mountain terrain and distinctive limestone ranges which are typical of the Northern Truong Son ecosystem.

Due to this unique geography, the region hosts a rich variety of habitats supporting an abundant diversity of flora and fauna. Notably, it is home to several endemic taxa, including amphibians, large mammals, and primates, with a particularly significant presence of the Endangered White-necked Langur.

”

Photo: ICRAF Viet Nam | Nguyen Anh Minh

Key activities and achievements of the PPP partnership

02

PART

The Voluntary Conservation Group (VCG)

The Voluntary Conservation Group (VCG) in Tuyen Hoa district, Quang Binh province, plays a crucial role in protecting the Endangered, White-necked Langur and the district's rich biodiversity in general, through voluntary, regular patrols and community awareness raising activities. VCG is composed of 12 dedicated local heroes, led by a retired border guard and former hunter who gave up his trade to help conserve wildlife, working tirelessly to rally the community to protect the imperilled langur species.

Photo: ICRAF Viet Nam | Nguyen Anh Minh

governments, development agencies and farmers to utilize the power of trees to make farming and livelihoods more environmentally, socially and economically sustainable at multiple scales. Since 2007, together with national and international partners, ICRAF Viet Nam has been working in areas characterized by high poverty level and accelerating land use change due to agriculture intensification and commercialization as well as where people are facing the impacts of climate change.

ICRAF is one of the partners of Viet Nam for Transparent, Responsible and Sustainable Food System transformation. We promote the widespread adoption of agroecological approaches, including farmer-led strategies to help increase the cover of trees and diversity across agricultural landscapes, and provide evidence of how forests and trees can contribute to human nutrition.

ICRAF is also a scientific partner and a member of the task force for monitoring Target 2 (ecosystem restoration) of the Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework, in supporting four pilot countries (Peru, Burkina Faso, Kenya, and Viet Nam) in addressing critical data and information gaps in monitoring restoration, and assisting in setting targets for National Biodiversity Strategies and Action Plan (NBSAP).

Currently, ICRAF and the Center for International Forestry Research (CIFOR) are working together to harness the power of trees, forests and agroforestry landscapes to address the most pressing global challenges of our time – biodiversity loss, climate change, food security, livelihoods and inequity.

PROJECT PARTNERS

Botanic Gardens Conservation International (BGCI)

Botanic Gardens Conservation International (BGCI) is a membership organisation, representing botanic gardens in more than 100 countries around the world. An independent charity established in 1987 in the United Kingdom, BGCI aims to support and empower its members and the wider conservation community, to reverse the threat of extinction facing plants. BGCI's vision is a world in which plant diversity is valued, secure and supports all life, driven by the mission to mobilise botanic gardens and engage partners in securing plant diversity for the well-being of people and the planet.

The BGCI network of botanic gardens includes globally significant living plant collections, covering approximately a third of known plant diversity, world class seed banks, glass houses and tissue culture infrastructures, and technical knowledge networks covering all aspects of plant conservation policy, practice and education. BGCI is in a prime position to promote an efficient, cost-effective and rational approach to plant conservation in botanic gardens.

Center For Highland Natural Resource Governance (CEGORN)

Founded in January 2015, CEGORN is a science and technology organisation under the Vietnam Union of Science and Technology Associations (VUSTA). The centre operates under the Science and Technology Activity Registration License No.

A-1253 issued by the Ministry of Science and Technology on January 30, 2015. As an independent non-profit organisation, CEGORN has the following main goals: (i) Preservation and development of the local culture; (ii) Research and consulting to support sustainable management of natural resources; (iii) Raise public awareness of the law. All of these measures are intended to advance the sustainable development of rural and mountainous regions, with a special focus on women, the economically disadvantaged, and ethnic minorities. Our vision is to create a space in which ethnic minorities, women and people living in rural and mountainous areas, upstream and buffer zones can promote their culture and are able to access land and natural resources through research, policy analysis, empowerment and applying local knowledge. Our mission is to create a safe, supportive environment for ethnic minorities and disadvantaged people living in rural and mountainous regions. We help to promote their cultural values and traditional laws through research, analysis, advocacy policy, and empowering the community.

International Center for Research in Agroforestry (ICRAF - also known as World Agroforestry) in Viet Nam

The International Center for Research in Agroforestry (ICRAF), founded in 1978, with headquarters in Nairobi, Kenya, is a centre of scientific excellence and development in Agroforestry that harnesses the benefits of trees for people and the environment. Knowledge produced by ICRAF enables

Photo: ICRAF Viet Nam | Nguyen Anh Minh

The establishment of the SUF presents an important opportunity for conservation, with legal restrictions on collection of forest products and agricultural activities aiming to safeguard biodiversity. However, this also directly impacts the livelihood security of 2,770 households which depend on wild forest resources, farming, and raising livestock in the SUF area.

AN INTERNATIONAL PARTNERSHIP TO PROMOTE BIODIVERSITY CONSERVATION AND BOOST LOCAL PEOPLES' LIVELIHOODS

People, Primates, Plants: Co-managing Biodiversity and Improving Livelihoods in Viet Nam (PPP partnership) is a three-year (2022–2025) international initiative aimed to reduce forest biodiversity degradation, including threats to the White-necked langur in Viet Nam's Tuyen Hoa district, through active community participation in special-use forest (SUF) management and livelihoods' improving agroforestry models. Funded by the Government of the United Kingdom through the Darwin Initiative, this collaborative venture was implemented jointly by Botanic Gardens Conservation International (BGCI), the Center for Research in Resource Governance Highland Resources (CEGORN), the International Centre for Research in Agroforestry (ICRAF - also known as World Agroforestry) in Viet Nam, the Voluntary Conservation Group (VCG), and Tuyen Hoa District's authorities

OBJECTIVES OF THE PPP PARTNERSHIP

- Strengthen the livelihood security of the kin and other ethnic groups through sustainable agroforestry models;
- Develop practical SUF co-management models that involve and recognise the Voluntary Conservation Group as a key mechanism to protect native forest resources;
- Enhance technical capacity in ecological restoration and sustainable agroforestry (including awareness on human - langur interaction and transmission risk of zoonotic diseases), and;
- Devise and promote policy recommendations on best-practices of SUF community co-management, sustainable agroforestry, and forest ecological restoration.

and the local communities.

TWO SIDES OF THE SAME COIN – REDUCING PRESSURE ON WILD FOREST RESOURCES AND RAISING LOCAL COMMUNITIES OUT OF POVERTY

Agricultural expansion, illegal timber logging, indiscriminate collection of non-timber forest products and wildlife hunting including the white-necked langur, have been key drivers of biodiversity loss in the region. In 2019, Quang Binh province therefore approved the establishment of over 500 hectares of Special-use Forest (SUF) in the four communes of Thach Hoa, Dong Hoa, Thuan Hoa, and Son Hoa in Tuyen Hoa district.

Forestry represents the main land use type spanning around 94,878 ha (roughly 84.1%)⁴ with another 15.9% consisting of unused areas and water bodies. The remainder is a mixture of agricultural, residential, and specialised areas.

Tuyen Hoa is also home to numerous nationally and provincially recognised historical sites. These sites, together with Tuyen Hoa's natural resources and landscapes, showcase the district's exceptional biological and cultural heritage and underline its strong potential for tourism and service sector development.

⁴ Ibid., 27-28.

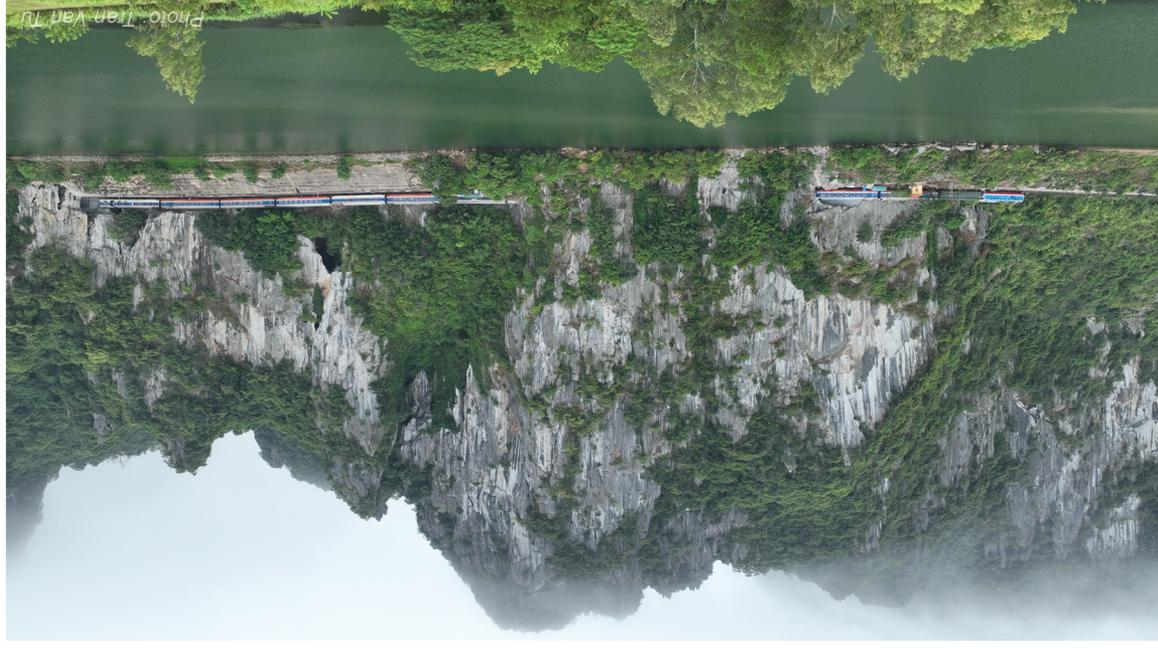

Photo: Jan Van Tu

opportunities for fish farming and ensures a stable supply of fresh water for the entire district and beyond.

Tuyên Hòa is a district of Quảng Bình province in the North Central Coast region of Viet Nam. Its population is approximately 78,585 as of 2022.² The district is divided into one township, Đông Lê, and 19 communes. The majority of residents are ethnic Kinh, with a small Ma Lieng community comprising around 460 individuals in 113 households across five villages in the Thanh Hòa and Lam Hòa communes. With an area covering around 1.129 km², Tuyên Hòa accounts for one-seventh of Quang Binh province.

² <https://cucthongke.quangbinh.gov.vn/3cms/upload/cuctk/Files/Nien%20giam%20Thong%20ke%202024/NG%20Quang%20Binh%202023.pdf>

³ *ibid.*

Wildlife residing in these forests comprises carnivores such as bears and tigers, as well as herbivores, for example porcupines, wild gaur, and large-antlered muntjacs. Primates include Assamese and pig-tailed macaques, red-cheeked gibbons, and langurs. Of particular interest is the Hatinh langur (*Trachypithecus hatinhensis*), locally known as the White-necked langur, listed as Endangered in the IUCN Red List of Threatened Species and recorded in Appendix II of the Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora (CITES).

Scattered among the forested mountains and hills are grasslands, which provide ideal environmental conditions for livestock farming and cultivation of crops and fruit trees, including pepper, lychee, and pomelo. The district's dense network of streams and tributaries of the Gianh River, offers

Photo: Tuan Ba Gau

TUYÊN HÒA - LAND OF UNIQUE BIOLOGICAL AND CULTURAL DIVERSITY

Tuyen Hoa is part of the northern Truong Son Mountains, located in the Indo-Burma biodiversity hotspot. The tropical evergreen forests of Tuyen Hoa include over 78,702,47¹ hectares of natural growth that unique flora and fauna call home. Its relatively large timber reserve, around three million cubic meters, includes valuable wood species such as Đà hương (*Cestrum nocturnum* L.), Huệ mộc (*Osmantbus fragrans*), Cành kien (*Styrax tonkinensis*), Lim (*Erythrophloeum fordii*), Gõ đỏ (*Atzella xylocarpa*), Mùn (*Diospyros mun*), and Dổi (*Manglietia fordiana*). Besides timber, the forests are rich in bamboo (*Indocalamus*), rattan (*Calamus*); medicinal herb species such as Sa nhàn (*Amomum villosum*), Hà thù ô (*Fallopia multiflora*); ginseng (*Abelmoschus sagittifolius* (Kurz) Merr.); agarwood (*Aquilaria crassna*); and various wild vegetables and edible fruit plants.

¹ <https://baoguanqngbinh.vn/xa-hoi/202504/tuyen-hoa-chu-dong-canh-lua-mua-kho-2225800/>

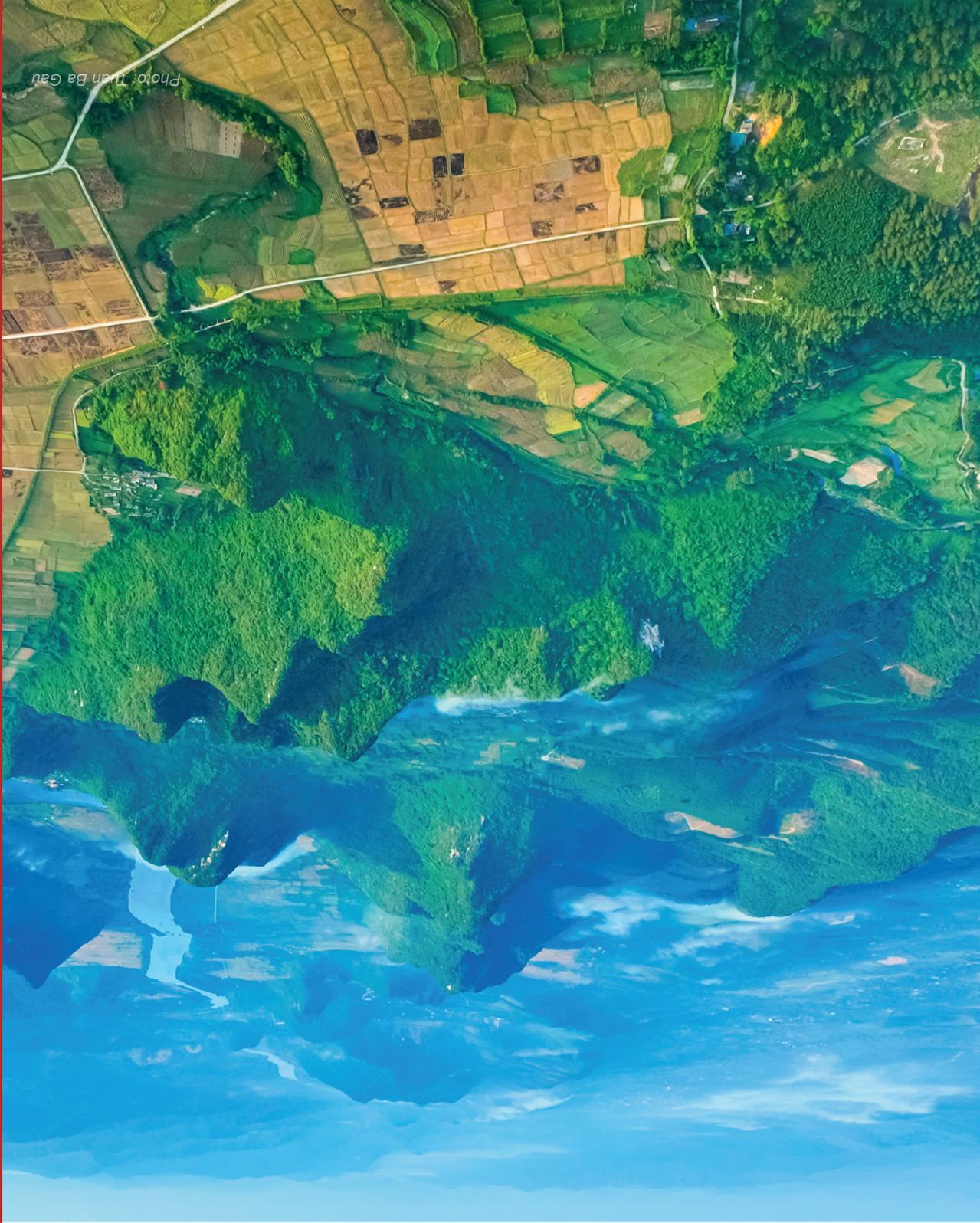

Photo: Tuan Ba Gau

**People, Primates,
Plants partnership**

PART

Contents

PART 01

People,
Primates,
Plants
partnership

p.10

PART 02

Key activities
and achievements of
the PPP partnership

p.20

PART 03

Voices
from
the ground

p.44

Acknowledgment

The project partners extend their wholehearted appreciation to the smallholder farmers in the four communes of Dong Hoa, Thach Hoa, Thuan Hoa and Son Hoa (Tuyen Hoa district), the Voluntary Conservation Group, as well as the authorities in Quang Binh province and Tuyen Hoa district, particularly the People's Committee of Tuyen Hoa district and its Department of Agriculture and Rural Development, Sub-department of Forest Protection and People's Committee of communes of Dong Hoa, Thach Hoa, Thuan Hoa and Son Hoa, for their collaboration, support and knowledge provided throughout the project implementation.

We would also like to express our sincere appreciation to the technical experts, researchers, and project staff, for their unremitting dedication, which has been essential to the successful implementation of the project.

Moreover, we would like to acknowledge the great contribution made by the Radio and Television Station of Tuyen Hoa, including Mr. Nguyen Minh Thu, Mr. Tran Van Tu, Mr. Nguyen The Nam (Center for Culture – Sport and Communications of Tuyen Hoa district, Quang Binh province), Mr. Nguyen Thanh Tu (also known as Tu Vooc), Cham Film Production, and Photographer Bui Van Tuan in promoting project's key messages and generating breath-taking photos and footage.

People, Primates, Plants: Co-managing Biodiversity and Improving Livelihoods in Viet Nam is a collaborative, international partnership between Botanic Gardens Conservation International (BGCI), the Center for Highland Natural Resource Governance (CEGORN), and the International Center for Research in Agroforestry (ICRAF - also known as World Agroforestry) - Viet Nam. This publication provides an overview of the work carried out under this project and its key findings, realised over three years of implementation.

Contributors

Ane Zabaleta¹

Annelies Andringa-Davis¹

David Justin R. Ples¹

Duong Thi Dung²

Greetha Arumugam¹

Helen Miller¹

Joachim Gratzfeld¹

Ngo Van Hong²

Nguyen Quang Tan³

Nguyen Anh Minh³

Pham Thanh Van³

Rachmat Muliya³

Tran Van Hiep³

Truong Thi Anh Tuyet³

¹ Botanic Gardens Conservation International (BGCI);

² Center For Highland Natural Resource Governance (CEGORN);

³ International Center for Research in Agroforestry (ICRAF - also known as World Agroforestry) in Viet Nam.

“People, Primates, Plants: Co-managing Biodiversity and Improving Livelihoods in Viet Nam” - The PPP Project in Review. Botanic Gardens Conservation International (BGCI), Richmond, United Kingdom; Center for Highland Natural Resource Governance (CEGORN), Dong Le, Quang Tri; International Center for Research in Agroforestry (ICRAF - also known as World Agroforestry) in Viet Nam, Hanoi, Viet Nam.

The use, reproduction and dissemination of this publication is welcome, provided appropriate acknowledgement of BGCI, CEGORN and ICRAF as the source and copyright holders is given and provided that the endorsement of users' views, products or services is not implied in any way.

Photo credits are as stated. The PPP partnership holds the rights for all other photos in this publication.

All requests for translation and adaptation rights, and for resale and other commercial use rights should be made via icraf-vietnam@icraf-icraf.org.

IMPORTANT NOTE

Since June 12th 2025, following Resolution No.202/2025/QH15 approved by the National Assembly of the Socialist Republic of Viet Nam on the arrangement of provincial-level administrative units:

- Quang Binh province no longer exists and the new province of Quang Tri has been established;

- Tuyen Hoa district no longer exists and six new communes have been established: Tuyen Lam, Tuyen Son, Dong Le, Tuyen Phu, Tuyen Binh and Tuyen Hoa;

- Dong Hoa commune and Thach Hoa commune no longer exist and merged into the newly established commune of Dong Le;

- Thuan Hoa commune and Son Hoa commune no longer exist and merged into the newly established commune of Tuyen Phu.

For more clarity and consistency, this publication will continue mentioning the former administrative entities, as they were during implementation of the Project (March 2022 - March 2025).

Viet Nam's evergreen tropical forests, home to unique species such as the Hatinh langur, locally known as the White-necked langur, enjoy community-managed protection, incentivised by enhanced knowledge and novel agroforestry practices that support improved health and livelihoods.

AIM

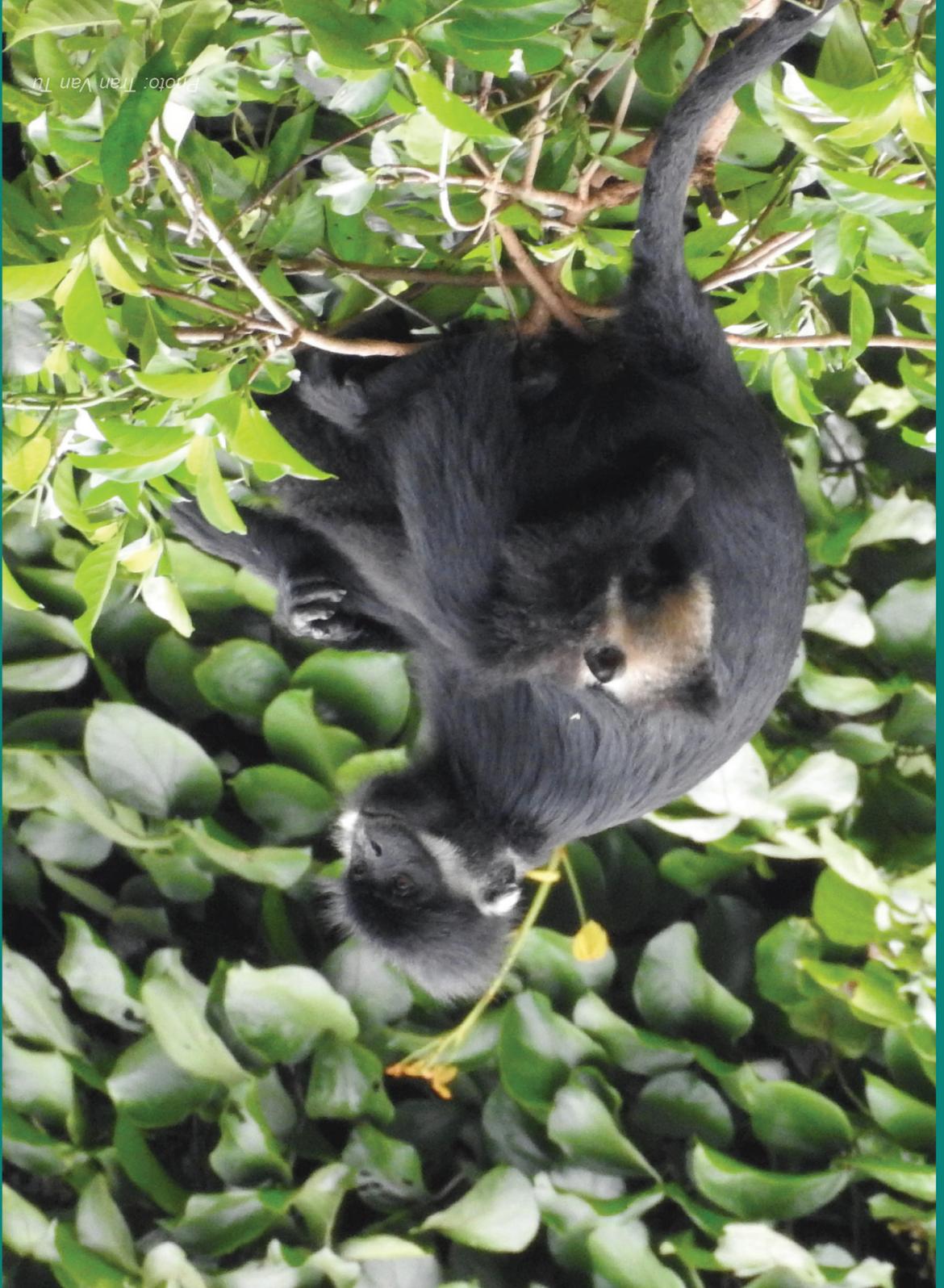

Photo: Tran Van Tu

Project in Review

People, Primates, Plants: Co-managing Biodiversity and Improving Livelihoods in Viet Nam

